

VILNIUS UNIVERSITY

Vaidas

KONTRIMAS

Civil Liability for Damage Caused by
Unfair Competition Actions
Occurring as Unlawful Disclosure,
Use, Public Disclosure or
Acquisition of a Trade Secret

SUMMARY OF DOCTORAL DISSERTATION

Social Sciences,

Law S 001

VILNIUS 2020

This dissertation was written between 2014 and 2019 at Vilnius University.

Academic supervisor: Prof. Dr. Vytautas Mizaras (Vilnius University, Social Sciences, Law, S 001).

Dissertation Defence Board:

Chairman - Prof. Habil. Dr. Vytautas Nekrošius (Vilnius University, Social Sciences, Law, S 001).

Members:

Prof. Dr. Simona Drukteinienė (Mykolas Romeris University, Social Sciences, Law, S 001);

Doc. Dr. Vadims Mantrovs (University of Latvia, Social Sciences, Law, S 001);

Doc. Dr. Lina Mikalonienė (Vilnius University, Social Sciences, Law, S 001);

Doc. Dr. Vigita Vėbraitė (Vilnius University, Social Sciences, Law, S 001).

The dissertation shall be defended at a public meeting of the Dissertation Defence Board at 1 PM on 28 September 2020 in the Kazimieras Leonas Sapiega auditorium (302) of the Vilnius University Faculty of Law.

Address: 9 Saulėtekio Ave, Building I, LT-10222 Vilnius, Lithuania.
Tel. +370 5 236 61 82; e-mail: irena.kuzminskiene@tf.vu.lt

The summary of the doctoral dissertation was sent out on 26 August 2020.

The text of the dissertation can be accessed at the library of Vilnius University, as well as on the website of Vilnius University: www.vu.lt/lt/naujienos/ivykiu-kalendorius

VILNIAUS UNIVERSITETAS

Vaidas

KONTRIMAS

Civilinė atsakomybė už
nesąžiningos konkurencijos,
pasireiškiančios neteisėtu
komercinės paslapties atskleidimu,
naudojimu, paviėšinimu ar gavimu,
veiksmis padarytą žalą

DAKTARO DISERTACIJOS SANTRAUKA

Socialiniai mokslai,

Teisė S 001

VILNIUS 2020

Disertacija rengta 2014 - 2019 metais Vilniaus universitete.

Mokslinis vadovas: prof. dr. Vytautas Mizaras (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, teisė, S 001).

Gynimo taryba:

Pirmininkas - **prof. habil. dr. Vytautas Nekrošius** (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, teisė, S 001).

Nariai:

prof. dr. Simona Drukteinienė (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai, teisė, S 001);

doc. dr. Vadims Mantrovs (Latvijos universitetas, socialiniai mokslai, teisė, S 001);

doc. dr. Lina Mikaloniienė (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, teisė, S 001);

doc. dr. Vigita Vėbraitė (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, teisė, S 001).

Disertacija ginama viešame Gynimo tarybos posėdyje 2020 m. rugsėjo mėn. 28 d. 13 val. Vilniaus universiteto Teisės fakulteto Kazimiero Leono Sapiegos (302) auditorijoje.

Adresas: Saulėtekio al. 9, I rūmai, LT-10222 Vilnius, Lietuva, tel. +370 5 236 61 83 ; el. paštas: irena.kuzminskiene@tf.vu.lt .

Disertacijos santrauka išsiuntinėta 2020 m. rugpjūčio mėn. 26 d.

Disertaciją galima peržiūrėti Vilniaus universiteto bibliotekoje ir VU interneto svetainėje adresu: <https://www.vu.lt/naujienos/ivykiu-kalendorius>

TABLE OF CONTENTS (TURINYS)

1. RELEVANCE OF THE RESEARCH AND PROBLEMATIC ISSUES.....	6
2. THE OBJECT OF THE RESEARCH. THE AIM AND OBJECTIVES OF THE RESEARCH.....	14
3. NOVELTY OF THE RESEARCH. ITS PRACTICAL AND THEORETICAL SIGNIFICANCE.....	17
4. DEFENDED STATEMENTS.....	25
5. RESEARCH METHODS.....	26
6. SOURCES OF THE RESEARCH.....	28
7. STRUCTURE OF THE DISSERTATION.....	29
8. CONCLUSIONS AND PROPOSALS.....	31
9. LIST OF PUBLICATIONS OF THE AUTHOR.....	35
10. LIST OF PRESENTATIONS OF THE AUTHOR AT INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCES.....	36
11. INFORMATION ABOUT THE AUTHOR.....	37
12. CIVILINĖ ATSAKOMYBĖ UŽ NESĄŽININGOS KONKURENCIJOS, PASIREIŠKIANČIOS NETEISĖTU KOMERCINĖS PASLAPTIES ATSKLEIDIMU, NAUDOJIMU, PAVIEŠINIMU AR GAVIMU, VEIKSMAIS PADARYTĄ ŽALĄ (REZIUOMĖ LIETUVIŲ KALBA).....	38
13. AUTORIAUS MOKSLINIŲ PUBLIKACIJŲ SĄRAŠAS.....	68
14. AUTORIAUS PRANEŠIMAI, PRISTATYTI TARPTAUTINĖSE MOKSLINĖSE KONFERENCIJOSE.....	68
15. INFORMACIJA APIE AUTORIŲ.....	69

1. RELEVANCE OF THE RESEARCH AND PROBLEMATIC ISSUES

Freedom of competition among undertakings is ensured in the market economy. None the less, in some cases, unwilling to lose competition or wishing to enter the competition, the undertakings engaged in commercial activities opt for the methods and means of competing which are inconsistent with fair business practices and/or may distort competition on the market. Selection of such methods and means undoubtedly entails certain negative effects which may be sustained both by the undertakings operating on the specific market and other parties associated with presence of the undertakings in the market.

It is for these reasons that legal regulation prohibits the actions that are inconsistent with fair business practices and distort competition on the market, i.e. unfair competition is prohibited. Protection against unfair competition is ensured both at the national and international level.

In view of analysing the legal rules of the Republic of Lithuania, it is noteworthy that the provisions of Article 48(1) of the Constitution of the Republic of Lithuania¹ guarantee that each human being may freely choose a job or business, i.e. every person makes their own decision what activities to choose. Furthermore, it should be pointed out that Article 46(4) of the Constitution of the Republic of Lithuania prohibits monopolisation of production and the market, and requires protecting freedom of fair competition. This constitutional rule specifically implies that actions of unfair competition are not acceptable from the legal point of view, and must be prohibited as such.

¹ Constitution of the Republic of Lithuania. *Valstybės žinios (Official Gazette)*, 1992, No. 33-1014.

Articles 15 and 16 of the Law on Competition² establish the prohibition of actions of unfair competition, and set out possible remedies. Regulation of protection against unfair competition actions in Lithuanian law is basically limited to those two articles of the Law on Competition. Therefore, the essential prospects of expanding protection against unfair competition and the prohibitions of unfair competition actions ensuing from this institute as well as consequences potentially resulting from such unlawful actions are left to the case-law of Lithuanian courts and, certainly, to the legal doctrine.

Among the prohibited actions of unfair competition are use, transfer, disclosure of information representing a trade secret of another undertaking without its consent as well as obtaining of such information from the persons having no right to transfer such information, in order to compete, seeking self-benefit or inflicting damage on that undertaking as stated in Article 15(1)(3) of the Law on Competition³.

² Law on Competition of the Republic of Lithuania (as amended and supplemented). *Valstybės žinios (Official Gazette)*, 1999, No. 30-856.

³ In the process of analysis of the Lithuanian case law carried out as part of the research for the dissertation, it was noted that specifically the unfair competition actions pertaining to unauthorised disclosure and use of a trade secret are frequently occurring in practice. The facts surrounding such unlawful actions often involve disclosure of the employer's trade secret by the economic entity's current or former employee to a competing economic entity (a new employer or an economic entity established by that employee), and the competing economic entity uses the trade secret in its activities. The most frequently disclosed information which constitutes a trade secret concerns customers of another undertaking, its pricing, production, provision of services, or suppliers. The outcome of disclosure and use of such information: having unlawfully obtained and used the trade secret, the economic entity entices away the customer or customers from the trade secret holder. Deprived of its customer/s, the trade secret holder sustains certain losses liability for which should be borne and damages should be indemnified by the persons having committed unlawful actions with the trade secret.

Admittedly, protection of trade secrets is provided not only by the legal rules of Article 15(1)(3) of the Law on Competition, but also by the Law on Legal Protection of Trade Secrets⁴ adopted when implementing the Directive harmonising protection of trade secrets at European Union level⁵. In addition, paragraphs 1 and 2 of Article 1.116 of the Civil Code⁶ also define what information can or cannot be considered to be a trade (commercial) secret.

The goal of economic activities is to generate profit, and the undertakings often make financial, organisational and other investments to achieve that purpose expecting to receive a corresponding return determined by such investments. Accordingly, those investments and the trade secrets developed as a result have a special significance for businesses, which is widely recognised both in the legal doctrine and case law. Trade secrets are one of the most commonly used forms of protection of intellectual creation and innovative know-how by businesses⁷. It is recognised in the case law of the Supreme Court of Lithuania that a trade secret as an object of industrial property is an important tool of competition in the market⁸.

⁴ Law on Legal Protection of Trade Secrets of the Republic of Lithuania (as amended and supplemented). *Teisės aktų registras (Register of Legal Acts)*, 2018, No. 7477.

⁵ Directive (EU) 2016/943 of the European Parliament and of the Council of 8 June 2016 on the protection of undisclosed know-how and business information (trade secrets) against their unlawful acquisition, use and disclosure. Official Journal, 2016, No. L 157, p. 1-18.

⁶ Civil Code of the Republic of Lithuania (as amended and supplemented). *Valstybės žinios (Official Gazette)*, 2000, No. 74-2262.

⁷ Recital 3 of the Directive.

⁸ Panel of judges of Civil Division of the Supreme Court of Lithuania. *Ruling of 27 October 2014 in civil proceedings No. 3K-3-447/2014*; panel of judges of Civil Division of the Supreme Court of Lithuania. *Ruling of 3 July 2015 in civil proceedings No. 3K-3-421-695/2015*; expanded panel of judges of Civil Division of the Supreme Court of Lithuania. *Ruling of 25 October 2018 in civil proceedings No. e3K-7-238-378/2018*.

Furthermore, as emphasised in the legal doctrine, trade secrets are to be considered an intangible asset of the trade secret holder⁹.

The legal rules establishing legal protection of trade secrets and the institute of protection against unfair competition defend the above-mentioned investments and legitimate interest of the undertaking to receive certain benefit from its investments. These aspects confirm both legal and economic significance of one remedy of the undertaking affected by unfair competition actions, namely recovery of damages, provided for in Article 16(1) of the Law on Competition. It is this remedy specifically that enables to reinstate the person injured by unfair competition actions occurring as unlawful disclosure, use, public disclosure and/or acquisition of a trade secret to the position it would have been if no actions of unfair competition had been committed. This remedy also ensures that the persons having committed unlawful actions with a trade secret of another undertaking would be liable for their infringements, and would not profit from the violations of law.

It would seem that application of the form of redress for the rights and legitimate interests infringed by actions of unfair competition in accordance with the provisions of Chapter XXII of the Civil Code governing civil liability should be simple and straightforward. However, the specific nature of unlawful actions (unlawful disclosure, use, public disclosure or acquisition of a trade secret and the said actions of unfair competition) and the obligation to compensate for damage leads to the problematic aspects and difficulties discussed below both in terms of appropriate treatment and identification of unlawful actions, and determination of the damage to be compensated to the injured person.

As the above-mentioned actions of unfair competition are related to disclosure, use, public disclosure or acquisition of a trade

⁹ HALLIGAN, R. M., *et al. Trade Secret Asset Management 2018*. Bloomington: Weyand Associates Inc., 2018, p. 2.

secret rather than any object or information, the question of utmost importance is what information and in what scope can be attributed the legal protection of trade secrets. The nature and content of the obligation to keep a trade secret confidential is no less important as well as the question whether this obligation can be considered a fiduciary duty. A scientific analysis is also required by the manner in which the institute of protection against unfair competition actions should be applied to the protection of trade secrets, or the question whether the prohibition of actions of unfair competition set forth in Article 15(1)(3) of the Law on Competition can be considered sufficiently clear in order to ensure adequate application of the legal rule concerned.

In view of the current tendencies, it would be meaningful to assess whether the process of digitalization is affecting the legal protection of trade secrets, and how this impact can be manifested.

Finally, one of the most complicated and problematic aspects in application of civil liability for the damage caused by the actions of unfair competition referred to in the present thesis is the amount of damages to be compensated to the injured person.

The legal doctrine and case law analysed as part of the research substantiate the following problematic issues entailing complexity of determining the damage to be compensated to the injured person. The tort examined is associated with competition between undertakings on the specific market, the market dynamics, which often makes it difficult to identify the scope of the damage to be redressed so that the position of the injured person is reinstated to the one which would have existed in the absence of the violation of law. Consequently, the key questions should be what damage needs to be compensated to the undertaking affected by the actions of unfair competition, and how such damages can and should be determined. It is equally important that the rules of redressing damage established in the Lithuanian law restore the position of the injured person to that which would have been in the absence of the infringement. It is also significant whether the undertaking affected by unfair competition actions is entitled to

claim non-pecuniary damage though a possibility to redress such damage is not stated *expressis verbis* in the Law on Competition.

Moreover, the damage inflicted by unlawful disclosure, use, public disclosure or acquisition of a trade secret may be redressed in several forms: claiming the lost profit of the injured person, and claiming benefit received by the infringer from the actions of unfair competition. Provisions of Article 8(3) of the Law on Legal Protection of Trade Secrets also enable the injured person to claim from the infringer the remuneration which would have been paid had the trade secret been used lawfully. Foreign law also enables to claim restitutionary damages.

Given the variety of forms of redressing the damage, certain issues arise concerning the interrelationship between those different forms of redress, and whether it is possible to apply different forms of redress simultaneously. A further important point is whether it will be ensured when applying a corresponding form of redress that the injured person is reinstated to the position which would have existed in the absence of the infringement. Finally, the question is whether the damage to be compensated to the injured person can be awarded as restitutionary damages under Lithuanian law.

The above-specified problematic aspects related to the appropriate treatment of unlawful actions, complexity of determining the damage to be compensated, a possibility to combine different forms of redress, and claiming of restitutionary damages require a detailed analysis of the issues pertaining to application of civil liability for unlawful competition actions occurring as unlawful disclosure, use, public disclosure or acquisition of a trade secret. The problematic aspects in question are not comprehensively discussed either by the Civil Code, the Law on Legal Protection of Trade Secrets, Articles 15 and 16 of the Law on Competition, the Directive or the international legal acts stipulating legal protection of trade secrets and protection against unfair competition.

The subject of this dissertation and the above-mentioned problematic issues are gaining relevance from the point of view of

both the economy and the law. The present research is highly relevant and significant in ensuring appropriate interpretation and application of institute of the legal protection of trade secrets and protection against unfair competition. Such relevance, at the very least, is substantiated by the following:

- (i) The data having a commercial value which may constitute a trade secret are becoming an ever more important asset in economic activities of business undertakings, and in the environment of increased competition with certain incidence of unfair commercial practices. This statement is supported by the constantly growing number of cases in Lithuania claiming damages inflicted by unlawful disclosure and/or use of a trade secret and/or the actions of unfair competition analysed in the present thesis;
- (ii) Economic processes are becoming more and more dependent on the use of new and rather complicated technologies based on innovative and original ideas, techniques and processes¹⁰. It is emphasised in the science of economy that the economic influence and benefit depend on who is holding certain information, and the level of profit that could be derived from the use of certain information¹¹;
- (iii) The need to promote innovations, entrepreneurship and knowledge-based economy determines the growing relevance of protection of trade secrets, and protection against unfair competition. Furthermore, as recognised in the science of law,

¹⁰ ALIKHAN, S., MASHELKAR, R. *Intellectual Property and Competitive Strategies in the 21st Century*. Alphen: Kluwer Law International BV, 2009, p. 3.

¹¹ BUIGUES, P., *et al. Competitiveness and the Value of Intangible Assets*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2000, p. 47.

- in the absence of the protection mechanisms, people would be less encouraged to develop innovations¹²;
- (iv) Significance of trade secrets both for their holders and the states (their economies) is more frequently emphasised¹³. Regulation of the legal protection of trade secrets is becoming an issue not only at the national level;
 - (v) The harmonised regulation which has appeared at the level of the European Union due to the guidelines set out in the Directive concerning the issues of legal protection of trade secrets also justifies relevance of the questions raised in this research. This is particularly true bearing in mind the emphasis given in the Directive on the necessity to provide for adequate compensation to the trade secret holder for the damage suffered as a result of unlawful conduct¹⁴;
 - (vi) Finally, the relevance of this research is also proven by a recently increasing focus of the Supreme Court of Lithuania on establishing case law regarding the legal protection of trade secrets and protection against unfair competition actions¹⁵.

In view of the foregoing circumstances and the growing importance of protection of trade secrets and fair competition, the science of law should not stand on the sidelines and leave the issues concerning protection of trade secrets and fair competition as well as civil liability to depend solely on the case law. This is especially

¹² KALLAY, D. *The Law and Economics of Antitrust and Intellectual Property: An Austrian Approach*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Inc., 2004, p. 60.

¹³ CLARKSON, W. *Trade Secrets: Theft Issues, Legal Protections and Industry Perspectives*. New York: Nova Science Publishers, 2015, p. 18, 20.

¹⁴ Recital 30 of the Directive.

¹⁵ The following number of civil cases for damages inflicted by actions of unlawful disclosure, use of a trade secret and/or unfair competition by using another undertaking's trade secret have been examined by the Supreme Court of Lithuania: (i) 1 civil case in 2000-2005; (ii) 2 civil cases in 2006-2010; (iii) 11 civil cases in 2011-2015; (iv) 13 civil cases in 2016-2019.

significant as only a comprehensive scientific analysis of the above-mentioned aspects can both provide answers to the questions raised in the research and ensure that they have been examined in full, also including the comparative aspect, and questioning certain points of view expressed in case law, or suggesting possible alternatives at the same time.

2. THE OBJECT OF THE RESEARCH. THE AIM AND OBJECTIVES OF THE RESEARCH

The research object of the dissertation is problematic issues related to protection of the information constituting a trade secret, the prohibition of unfair competition actions occurring as unlawful disclosure, use, public disclosure or acquisition of a trade secret, and determining the damage to be compensated. The author analyses theories of protection of a trade secret and an obligation of secrecy with respect to trade secrets in an attempt to elucidate the nature and content of the obligation to keep a trade secret confidential. It is also discussed what information can be granted the legal protection of trade secrets. In addition, it is assessed whether the process of digitalization affects the legal protection of trade secrets.

The dissertation analyses the manner in which the institute of protection against unfair competition should be applied, the objectives of the institute in question, and the content of the prohibition against unfair competition. The thesis also discusses the interrelation between the institutes of legal protection of a trade secret and protection against unfair competition.

The analysis of the research is focused on the conditions of application of civil liability for the damage caused by actions of unfair competition occurring as unlawful disclosure, use, public disclosure or acquisition of a trade secret. A particular emphasis in the dissertation is laid on unlawful actions and determining the damage to be compensated to the injured person as well as the interrelation between different forms of redress. In addition, it is assessed what persons can

be liable for the damage caused by the above-mentioned actions of unfair competition.

The choice for the dissertation to go beyond the analysis of application of civil liability for the damage caused by unfair competition actions, and to also examine the legal protection of trade secrets, the obligation to keep trade secrets confidential, and explore the interrelation between the institutes of legal protection of trade secrets and protection against unfair competition has been prompted by several reasons. First, the tort analysed in the dissertation (actions of unfair competition manifested as unlawful disclosure, use, public disclosure or acquisition of a trade secret) are associated with the specific object, namely a trade secret. Therefore, it is necessary to examine the issues concerning the legal protection of trade secrets and the interrelation of this institute with the prohibition of unfair competition actions. Second, in practice the civil liability for damage caused to the injured person by unfair competition actions is applicable not only to the unfairly competing undertaking, but also to the person having violated the obligation to keep the trade secrets confidential. This has determined the necessity to analyse the issues related to the nature, origin, content and duration of the obligation of secrecy with respect to a trade secret. Finally, it is the author's belief that scrutiny of the issues associated with the legal protection of trade secrets and the obligation to keep a trade secret confidential is definitely significant for appropriate applicability of civil liability, especially for identification of unlawful actions.

It should be pointed out that the research object does not encompass application of criminal liability or other negative consequences in terms of employment law (such as termination of the employment contract due to violation of established job duties) resulting from unlawful disclosure, use, public disclosure or acquisition of a trade secret. Another reason for concentrating on aspects of application of civil liability was that the primary interest of the person affected by unfair competition actions is to recover the sustained pecuniary losses. Meanwhile application of criminal liability

is to be considered the *ultima ratio* measure more oriented towards punishment of the infringer having committed unlawful actions through application of coercive measures of the State. As for the negative consequences in terms of employment law, the choice to distance from the analysis of such adverse effects was also determined by the fact that an employee most often discloses and/or uses a trade secret after termination of the employment relationship with the trade secret holder (employer). Admittedly, to some extent the research does analyse an employee's obligation to keep a trade secret confidential, its legal nature, and aspects of application of civil liability for violation of this obligation.

The research does not discuss or analyse other remedies available to a trade secret holder under paragraphs 1-6 of Article 7 of the Law on Legal Protection of Trade Secrets and paragraphs 1, 3 and 4 of Article 16(1) of the Law on Competition which can be applied in the event of unlawful disclosure, acquisition, use, public disclosure of a trade secret and/or actions of unfair competition analysed in the thesis. Scrutiny of these other potential remedies would require a qualitatively separate legal analysis and research which would not be associated with the issues of application of civil liability.

In view of the above-mentioned relevant issues and research object, the aim of the dissertation is to reveal the required conditions and the type of information given which the legal protection of a trade secret can apply, also the nature of the obligation to keep a trade secret confidential, as well as to elaborate on the content of the prohibition of unfair competition actions manifested as unlawful disclosure, use, public disclosure or acquisition of a trade secret, and to analyse problematic issues of application of civil liability for the said actions of unfair competition, including determination of the damage to be compensated to the injured person and analysis of the interrelation between different possible forms of redress.

The following objectives have been formulated to achieve the above-mentioned aim of the dissertation:

- (i) to analyse theories of the legal protection of a trade secret, and identify the object of the legal protection of a trade secret by also discussing its exceptions;
- (ii) to identify the nature, origin and content of the obligation to keep a trade secret confidential, and to define validity of this obligation in terms of time, territory and market;
- (iii) to assess whether the process of digitalization affects the legal protection of trade secrets;
- (iv) to assess the content and aims of applying the prohibition of unfair competition occurring as unlawful disclosure, use, public disclosure or acquisition of a trade secret, and whether this prohibition is expressly set out by the provisions of Article 15(1)(3) of the Law on Competition;
- (v) to analyse conditions of application of civil liability for the damage caused by unfair competition actions being examined;
- (vi) to determine what damage needs to be compensated to the injured person, by also assessing different potential forms of redress under the Lithuanian law or under the law of selected foreign jurisdictions;
- (vii) to evaluate the interrelation between different forms of redress for the damage caused by unfair competition actions;
- (viii) to identify persons who can be held liable for the damage caused by actions of unfair competition analysed in the dissertation.

3. NOVELTY OF THE RESEARCH. ITS PRACTICAL AND THEORETICAL SIGNIFICANCE

Questions concerning the institute of legal protection of trade secrets and protection against unfair competition are not entirely new in the Lithuanian law. Nevertheless, the problematic aspects and questions of application of civil liability for the damage caused by actions of unfair competition occurring as unlawful disclosure, use, public

disclosure or acquisition of a trade secret in the science of Lithuanian law, except for publications of the author of this dissertations, have not been analysed in detail, which proves the scientific novelty of this research.

Entirely different aspects have been analysed in the Lithuanian scientific studies pertaining to unfair competition. The publication by V. Mizaras¹⁶ examines the legal regulation of the Baltic States in terms of the prohibition of unfair competition actions, and the monograph by the same author¹⁷ assesses the interrelation between the copyright law and protection against unfair competition. The section of the monograph prepared by R. Birštonas concerning the protection against unfair competition¹⁸ focuses on the interrelation between the intellectual property law and protection against unfair competition, the history of protection against unfair competition, sources of legal regulation by discussing separate torts, but does not provide a detailed analysis of the unfair competition actions and application of civil liability for the damage caused by unfair competition. The publication by M. Rimkevičius¹⁹ scrutinises legal aspects of unfair competition with respect to consumers without analysing either unfair competition in business-to-business dealings or unfair competition occurring as unlawful disclosure, use, public disclosure or acquisition of a trade secret. The publications by M. Jakutavičius²⁰ examine the

¹⁶ MIZARAS, V. Unfair Competition Law in the Baltic States. From *Law Against Unfair Competition: Towards a New Paradigm in Europe?* Berlin: Springer Verlag, 2007, p. 249-257.

¹⁷ MIZARAS, V. *Autorių teisė (I tomas)*. Vilnius: Justitia, 2008.

¹⁸ BIRŠTONAS, R., et al. *Intelektinės nuosavybės teisė*. Vilnius: VĮ „Registrų centras“, 2010, p. 780-815.

¹⁹ RIMKEVIČIUS, M. Sąžiningos ir nesąžiningos komercinės veiklos samprata. *Teisė*, 2011, Vol. 81, p. 144-157.

²⁰ JAKUTAVIČIUS, M. Nesąžiningos konkurencijos teisė: koncepcijų ir doktrinos įvairovė užsienio valstybėse. *Teisė*, 2008, Vol. 66(2), p. 44-58; JAKUTAVIČIUS, M. Tarptautinis nesąžiningos konkurencijos teisės vienodinimas. *Teisė*, 2008, Vol. 67, p. 76-90.

development of the law of unfair competition, concepts of unfair competition, and establishing of legal provisions concerning unfair competition at the international level. The doctoral dissertation of M. Jakutavičius²¹ focuses on the analysis of the specific tort (product imitation rather than an unlawful disclosure, use, public disclosure or acquisition of a trade secret). The doctoral dissertation of J. Truskaitė-Paškevičienė²² also analyses yet another tort, namely the use of commercial markings in unfair competition, without examining issues related to the actions of unfair competition involving a trade secret of another undertaking, and application of civil liability for such unfair competition actions.

Certain aspects of protection of trade secrets were analysed by the following Lithuanian scholars: R. Birštonas, K. Ambrazevičiūtė, K. Šimanskis, G. Surblytė-Namavičienė and A. Matkevičius. The doctoral dissertation of G. Surblytė-Namavičienė²³ examined the issues pertaining to the definition of a trade secret in international law and the national regulation of selected states, subsequently discussing the obligation to disclose a trade secret, but without analysing actions of unfair competition and application of civil liability for the damage caused by unfair competition actions. The publications by

²¹ JAKUTAVIČIUS, M. *Apsauga nuo nesąžiningos konkurencijos: produktų imitavimo atvejai*: doctoral dissertation. Social Sciences, Law (01S). Vilnius: Vilnius University, 2008.

²² TRUSKAITĖ-PAŠKEVIČIENĖ, J. *Komercinių žymenų teisinė apsaugos problemos*: doctoral dissertation. Social Sciences, Law (01S). Vilnius: Vilnius University, 2009.

²³ SURBLYTĖ-NAMAVIČIENĖ, G. *The Refusal to Disclose Trade Secrets as an Abuse of Market Dominance - Microsoft and Beyond*: doctoral dissertation. Munich: Ludwig Maximilian University, 2011.

G. Surblytė-Namavičienė²⁴ concern the impact of digital economy on the protection of trade secrets, the process of reverse engineering as a lawful method of acquisition of a trade secret, and certain aspects of liability for unlawful acquisition, disclosure or use of a trade secret. R. Birštonas examined the issues associated with the protection of trade secrets in international law sources, implementation of the Directive in the Lithuanian law, and only briefly introduced the prohibition of actions of unfair competition set forth in Article 15(1)(3) of the Law on Competition²⁵. The joint publication by R. Birštonas and K. Ambrazevičiūtė²⁶ analysed the aspects concerning the relationship between the employee's obligation to maintain secrecy of trade secrets and other confidential information and the employee's freedom to choose employment as well as the possibility to prohibit the employee from using the competencies and skills acquired during his/her employment. The joint publication by R. Birštonas and K. Šimanskis²⁷ also discussed the issues concerning peculiar features

²⁴ SURBLYTĖ-NAMAVIČIENĖ, G. Data Mobility at the Intersection of Data, Trade Secret Protection and the Mobility of Employees in the Digital Economy. Munich: Max Planck Institute for Innovation and Competition Research Paper No.16-03, 2016, p. 1-23 [interactive. Accessed on 5 May 2018]. Available online at: <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2752989>; SURBLYTĖ-NAMAVIČIENĖ, G. Enhancing TRIPS: Trade Secrets and Reverse Engineering. TRIPS plus 20: From Trade Rules to Market Principles. Berlin: Springer-Verlag, 2016, p. 725-760 [interactive. Accessed on 20 May 2018]. Available online at: <https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-662-48107-3_24>; SURBLYTĖ-NAMAVIČIENĖ, G. Atsakomybė už neteisėtą komercinės paslapties įgijimą, atskleidimą ar jos naudojimą. *Justitia*, 2008, Vol. 3(69), p. 41-52.

²⁵ BIRŠTONAS, R. Komercinių paslapčių direktyvos įgyvendinimas Lietuvos teisėje. *Teisė*, 2019, Vol. 110, p. 8-23.

²⁶ AMBRAZEVIČIŪTĖ, K., BIRŠTONAS, R. Darbuotojo pareiga saugoti komercines paslaptis ir kitą konfidencialią informaciją: grėsmė laisvei pasirinkti darbą? *Teisės problemos*, 2019, No. 2 (98), p. 58-96.

²⁷ BIRŠTONAS, R., ŠIMANSKIS, K. Komercinių paslapčių apsaugos ypatumai viešųjų pirkimų santykiuose. *Teisė*, 2019, Vol. 112, p. 21-45.

of protection of trade secrets in legal relations of public procurement. None the less, the above-mentioned publications by R. Birštonas, K. Ambrazevičiūtė, K. Šimanskis, and G. Surblytė-Namavičienė do not analyse in detail the protection of trade secrets, criteria for a trade secret, the content of the obligation to keep a trade secret confidential, or the prohibition of unfair competition actions examined in the dissertation as well as application of civil liability for such actions of unfair competition.

The publications²⁸ and doctoral dissertation²⁹ of A. Matkevičius who researched protection of trade secrets focus on the international regulation of protection of trade secrets, criteria for a trade secret, the object and contractual relations associated with the protection of trade secrets, and provides insights as to the actions to be taken by companies in order to protect their trade secrets. The publications and doctoral dissertation of A. Matkevičius do not encompass an analysis of unfair competition actions occurring as unlawful disclosure, use, public disclosure or acquisition of a trade secret³⁰ or problematic aspects of determining of the damage caused by such unfair competition actions, different forms of redress and their interrelation. Moreover, the publications and doctoral dissertation of A. Matkevičius were prepared in 2004-2008, i.e. more than ten years ago, when neither

²⁸ MATKEVIČIUS, A. Bendrovės komercinės paslapties objektas. *Jurisprudencija*, 2007, Vol. 10(100), p. 84-91; MATKEVIČIUS, A. Civilinė atsakomybė bendrovės komercinių paslaptių apsaugos pažeidimų atvejais. *Jurisprudencija*, 2008, Vol. 5(107), p. 50-60.

²⁹ MATKEVIČIUS, A. *Bendrovės komercinių paslaptių apsauga*: doctoral dissertation. Social Sciences, Law (01S). Vilnius: Mykolas Romeris University, 2008.

³⁰ The dissertation of A. Matkevičius only indicates that trade secrets are also protected by the prohibition of unfair competition set forth in the Law on Competition, but it does not provide a comprehensive legal analysis either of the content and purpose of this prohibition or the compensation for damage caused by unfair competition actions and determining of the damage to be redressed.

the case law of the Supreme Court of Lithuania concerning application of civil liability for actions of unfair competition, nor regulation of legal protection of trade secrets harmonised by the Directive at the European Union level, or the national regulation of Lithuania and other Member States adopted when implementing this Directive virtually existed. In view of the foregoing, the issues examined in the publications and doctoral dissertation of A. Matkevičius do not refute the novelty as well as theoretical and practical significance of the present research.

It should be pointed out that different aspects of some of the issues analysed in the dissertation have in fact been examined in studies of other scholars of Europe and the United States of America. Among the foreign legal works concerning unfair competition, the following should be mentioned: (i) the publication by M. Hopperger and M. Sentleben³¹ analysing the development of unfair competition law; (ii) the publication by M. Rotondi³² scrutinising conceptual aspects of unfair competition, and briefly outlining the actions falling within the definition of unfair competition, though it mentions only in fragments that it is difficult to determine the amount of damage in the event of the tort concerned; (iii) the publication by R. Polčák³³, the

³¹ HOPPERGER, M., SENTFLEBEN, M. Protection Against Unfair Competition at the International Level – The Paris Convention, the 1996 Model Provisions and the Current Work of the World Intellectual Property Organisation. From *Law Against Unfair Competition: Towards a New Paradigm in Europe?* Berlin: Springer Verlag, 2007, p. 61-76.

³² ROTONDI, M. Unfair Competition in Europe: Its Present Theory and Unfair Trade Practice. *The American Journal of Comparative Law*, 1958, Vol. 7(3), p. 327-349 [interactive. Accessed on 5 December 2017]. Available online at: <<https://academic.oup.com/ajcl/article-abstract/7/3/327/2586873?redirectedFrom=fulltext>>.

³³ POLČÁK, R. Stone Roots, Digital Leaves: Czech Law against Unfair Competition in the Internet Era. *Review of Central and East European Law*, 2008, Vol. 33(2), p. 155-180 [interactive. Accessed on 5 December 2017]. Available online at: <<http://www.ebscohost.com>>.

publication by O. R. Mitchell³⁴, and the publication by R. Arnold³⁵ mention only in fragments the damage caused by actions of unfair competition, and do not provide a detailed analysis of the damage to be compensated; (iv) the monograph of R. W. de Vrey³⁶ mostly focuses on the analysis of unlawful actions; (v) studies by R. M. Hilty and F. Henning-Bodewig³⁷ analyse not only unfair competition in business-to-business dealings, but strongly focus on unfair competition with respect to consumers; (vi) the monograph of A. K. Sanders³⁸ examines both actions of unfair competition and the issues of redressing the damage that can be caused by unfair competition actions. Actions of unfair competition have also been scrutinised by other representatives of foreign legal doctrine, e.g. C. R. McManis.

Consequently, the issues of unfair competition and civil liability for damage caused by actions of unfair competition have been analysed

³⁴ MITCHELL, O. R. Unfair Competition. *Harvard Law Review*, 1896, Vol. 10, p. 275-298 [interactive. Accessed on 5 December 2017]. Available online at: <<http://www.jstor.org/stable/10.2307/1321586>>.

³⁵ ARNOLD, R. English Unfair Competition Law. *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 2013, Vol. 1, p. 63-78 [interactive. Last accessed on 5 December 2017]. Available online at: <<https://link.springer.com/article/10.1007/s40319-012-0010-5>>.

³⁶ VREY, R. W. *Towards a European Unfair Competition Law: A Clash Between Legal Families*. Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2006.

³⁷ HILTY, R. M. The Law Against Unfair Competition and Its Interfaces. From *Law Against Unfair Competition: Towards a New Paradigm in Europe?* Berlin: Springer Verlag, 2007, p. 1-52; HENNING-BODEWIG, F. International Unfair Competition Law. From *Law Against Unfair Competition: Towards a New Paradigm in Europe?* Berlin: Springer Verlag, 2007, p. 53-60; HENNING-BODEWIG, F. Secondary Unfair Competition Law. From *Law Against Unfair Competition: Towards a New Paradigm in Europe?* Berlin: Springer Verlag, 2007, p. 111-125; HENNING-BODEWIG, F. *Unfair Competition Law: European Union and Member States*. Hague: Kluwer Law International, 2006.

³⁸ SANDERS, A. K. *Unfair Competition Law: The Protection of Intellectual and Industrial Creativity*. Oxford: Oxford University Press, 1997.

in the foreign jurisprudence to some extent. None the less, the works by the scholars of law of European countries and the United States of America do not deny the novelty of the present dissertation. On the one hand, the analysis of foreign scholars often seems to be rather fragmented, mostly focusing on the objects of legal protection of trade secrets, criteria for trade secrets and/or the institute of protection against unfair competition. The foreign legal doctrine moves away from the influence of digitalization on the legal protection of trade secrets. On the other hand, certain issues in the foreign legal doctrine had often been analysed before the regulation of legal protection of trade secrets harmonised by the Directive at the European Union level and the national regulation subsequently adopted by the Member States implementing the Directive. The third reason is, as already mentioned, the subject of the dissertation has not been widely and comprehensively analysed in the Lithuanian science of law. Furthermore, legal studies of foreign scholars have not examined aspects of application of civil liability for actions of unfair competition occurring as unlawful disclosure, use, public disclosure or acquisition of a trade secret in accordance with the Lithuanian legal regulation and explications of Lithuanian case law. The present research is characterised by a unique structure when analysing both the content of the obligation to keep a trade secret confidential and the actions of unfair competition, and the aspects of application of civil liability for unfair competition actions, maintaining a strong focus on the unlawful actions, the damage to be compensated, and determining of such damage.

In terms of the research novelty in view of Lithuania and abroad, the above-mentioned circumstances, in the author's opinion, confirm the theoretical significance of the present research. The thesis is intended to answer problematic questions concerning application of civil liability for the damage caused by unfair competition actions occurring as unlawful disclosure, use, public disclosure or acquisition of a trade secret, which have not been analysed in detail either by Lithuanian or foreign scholars of law. Moreover, the analysis and

findings of the research may be significant in resolving legal disputes on application of civil liability for the unfair competition actions analysed in the thesis, and determining of the damage to be compensated to the injured person. In view of the author, these aspects show the practical significance of the research.

The novelty as well as theoretical and practical significance of the research is also confirmed by the new insights provided in the dissertation. For instance, the thesis contains insights concerning the fiduciary nature of the obligation to keep a trade secret confidential, the impact of digitalization on the legal protection of trade secrets, and the content of the prohibition of unfair competition actions examined in the dissertation.

In addition, the theoretical and practical significance of the research is undoubtedly corroborated by the analysis provided in the dissertation concerning the problematic issues of determining the damage to be redressed to the person injured by unfair competition actions, including non-pecuniary damage, and a possibility to award such damages not of compensatory nature but as restitutionary damages.

4. DEFENDED STATEMENTS

Statements of the dissertation to be defended are as follows:

- (i) The content of the obligation to maintain secrecy with respect to a trade secret has to be evaluated in the broad sense, ensuring protection of the trade secret not only on that specific market and territory where the trade secret holder operates. The obligation to keep a trade secret confidential may be considered a fiduciary duty in certain exceptional cases.
- (ii) The legal protection of a trade secret and the protection against unfair competition are two independent legal institutes, but the same actions committed with respect to the trade secret may be treated as a violation of both the legal protection of a trade secret and the prohibition of unfair competition.

- (iii) Not every action of unlawful disclosure, use, public disclosure or acquisition of a trade secret can be qualified as an action of unfair competition. The commercial conduct of unlawful use, disclosure, public disclosure or acquisition of another undertaking's trade secret without the consent of the lawful trade secret holder may be considered unfair competition actions given at least one of the characteristics qualifying unfair competition actions as such: inconsistency of the commercial conduct with fair competition, or a violation of fair competition caused by the consequences of such commercial conduct.
- (iv) Determining of the damage caused to the person injured by unfair competition actions occurring as unlawful disclosure, use, public disclosure or acquisition of a trade secret involves a possibility to apply different forms of redress taking into account the nature of unlawful actions committed with respect to the trade secret, and the consequences caused by such unlawful actions. The damage to be compensated to the injured person may be determined not only based on the latter's lost profit, the infringer's benefit, but also based on the licence fee (royalty) which the infringer had to pay, or other pecuniary or non-pecuniary losses of the injured person.
- (v) Civil liability for damage caused by unfair competition actions occurring as unlawful disclosure, use, public disclosure or acquisition of a trade secret may be applied not only to the undertaking engaged in unfair competition, but also to other persons having committed unlawful actions with respect to the trade secret or having contributed to the violation of the prohibition of unfair competition.

5. RESEARCH METHODS

Several research methods recognised in the science of law have been used in the present research. The main research methods used are as

follows: the purposive approach, linguistic method, comparative method, logical-analytic method, and the systemic analysis method.

The purposive approach and linguistic method are used in identifying the purposes and significance of the institutes of legal protection of trade secrets and protection against unfair competition. The importance of the linguistic method, when applying it in combination with other methods, was also manifested in the analysis of the object of legal protection of trade secrets, and the content of the prohibition of unfair competition actions as well as the criteria defining such prohibition.

The comparative method was used in many sections of the research assessing and comparing the legal regulation setting forth the legal protection of trade secrets and/or protection against unfair competition as provided for in international sources, the European Union, the foreign jurisdictions (analysed in the dissertation) and Lithuania. The importance of this method was proven by revealing the differences and similarities between legal frameworks in the foreign jurisdictions and Lithuania. In order to fully disclose the research object and achieve the aims and objectives of the research, the comparative method was also significant in analysing issues of application of civil liability for the damage caused by unfair competition actions discussed in the thesis.

A comprehensive analysis of legal regulation, jurisprudence as well as the Lithuanian and foreign case law has been conducted by means of the logical-analytic method, selecting the main sources most relevant for the research. This research method was used in a number of research sections both assessing separate relevant issues, and drawing findings significant for the research.

The systemic analysis method applied in combination with other research methods was used to assess the nature, content, scope and legal origin of the obligation to maintain secrecy with respect to a trade secret. The approach of systemic analysis was particularly significant in examining the interrelation between the institute of legal protection of trade secrets and protection against unfair competition actions

analysed in the dissertation. The method in question was especially important and extensively applied for assessment of the interrelation among different forms of redress for the damage caused by unfair competition actions.

6. SOURCES OF THE RESEARCH

Several groups of sources have been used for the research: regulatory sources, specialised literature, case law, and other sources.

Regulatory sources. The present thesis discusses the regulation set forth by the Lithuanian legal acts concerning protection of trade secrets, prohibition of unfair competition, and compensation for damage: Law on Legal Protection of Trade Secrets, the Law on Competition, the Civil Code and other legal acts (including the Directive) which are relevant for the research. The thesis also relies on the legal regulation of other European countries, the United States of America and Canada, primarily focusing on the following jurisdictions: Germany, the United Kingdom, and the United States of America.

Specialised literature. The literature which provides a strong focus on the legal protection of trade secrets and its analysis was used in the research. The studies by the following authors are to be attributed to this group of specialised literature: R. Birštonas, G. Surblytė-Namavičienė, R. E. Schechter, D. Bainbridge, R. M. Halligan, M. F. Jager and M. Kolasa. Another group of the specialised literature used encompasses the works analysing protection against unfair competition. This category includes the studies of Lithuanian authors V. Mizaras, M. Jakutavičius, J. Truskaitė-Paškevičienė, A. Matkevičius, and some of the foreign authors such as F. Henning-Bodewig, A. K. Sanders, F. Dessemontet, C. R. McManis, R. W. de Vrey and D. J. Friedman. Finally, the literature used for the research also includes the works examining issues of civil liability, the damage to be redressed, and determination of such damage. The following authors are to be attributed to this

group of specialised literature: D. Slottje, J. Edelman, N. B. Gutta, P. Goulding, V. Milutinović as well as other Lithuanian and foreign authors. In order to comprehensively elaborate on the object of the research, the thesis also relies on the studies of Lithuanian and foreign authors concerning other institutes and areas of law.

Case law. The dissertation mostly relies on the case law of Lithuanian courts concerning application of civil liability for unlawful disclosure, use of a trade secret and/or actions of unfair competition occurring as unlawful disclosure, use or acquisition of a trade secret. In addition, explications and views of foreign courts as to the legal protection of trade secrets, protection of fair competition, and redress for the damage inflicted by actions infringing this protection have also been analysed. The dissertation also contains quotes of the jurisprudence of the Court of Justice of the European Union offering explanations relevant for the research.

7. STRUCTURE OF THE DISSERTATION

In addition to the introduction, conclusions and suggestions, the dissertation consists of five main parts subdivided into smaller sections depending on the aspects analysed.

The first part of the thesis (“The legal protection of trade secrets”) contains the analysis of the criteria for a trade secret, theories of the legal protection of a trade secret, objects of the legal protection of a trade secret, and aspects of novelty and uniqueness of the information constituting a trade secret. This part also examines the issues of distinguishing between the trade secret and confidential information, abilities and experience of employees. The first part of the dissertation also discusses exceptions from the legal protection of a trade secret, and cases of abuse of the legal protection of trade secrets. In addition, it defines the person who can be granted the right to the legal protection of a trade secret. This part of the thesis also offers an assessment whether the process of digitalization is influencing the legal protection of trade secrets.

The second part of the thesis (“Obligation to maintain secrecy with respect to a trade secret”) reveals the nature, origin and content of the obligation to keep a trade secret confidential. This part also examines the issues of duration of the obligation to maintain secrecy with respect to a trade secret, and its scope in terms of the territory and market.

The third part of the dissertation (“Protection against unfair competition occurring as unlawful disclosure, use, public disclosure or acquisition of a trade secret”) is dedicated to identifying the aims of the institute of protection against unfair competition. The part in question discusses ensuring of protection against unfair competition in the international and national sources of law. The third part of the thesis also reveals the content of the prohibition of unfair competition by unlawfully disclosing, using, public disclosing or acquiring a trade secret, including the assessment of the competitive relationship between the injured person and the undertaking having engaged in unfair competition. The part concerned also offers an analysis of the interrelation between the institutes of the legal protection of a trade secret and the protection against unfair competition.

The fourth part of the dissertation (“Conditions of civil liability for actions of unfair competition occurring as unlawful disclosure, use, public disclosure or acquisition of a trade secret”) is dedicated to the presentation and analysis of the problematic issues concerning application of civil liability for the damage caused by the said unfair competition actions. A special focus is on the unlawful actions and damage as well as determining of such damage based on different forms of redress, and the interrelation between those forms.

The fifth part of the thesis (“Subjects of application of civil liability”) analyses what subjects can be held liable for the damage inflicted on the injured person by the actions of unfair competition examined in the dissertation.

The thesis is concluded with the findings summarising the research of the main parts in view of the aims and objectives

formulated in the research. The part of conclusions also contains suggestions to the legislator on updating of the legal regulation.

8. CONCLUSIONS AND PROPOSALS

1. Taking into consideration the legal regulation, the points of view of case law and legal doctrine, it is evident that the obligation of secrecy of the persons whom the trade secret holder entrusts with the information constituting the trade secret primarily arises out of the law where such obligation is *expressis verbis* set forth by the legal acts or where, based on the criterion of *bonus pater familias*, such obligation may be determined by the nature of the information entrusted to the person. The important thing is that when the information constituting the trade secret is entrusted to the person, it should be identified as such, or it should be obvious to that person, in view of the existing circumstances, that the information entrusted constitutes the trade secret. The person's obligation to keep the trade secret confidential may also be established by an agreement between the person and the trade secret holder, and in such case this duty *inter alia* becomes a contractual obligation.

Where the trade secret holder and the person to whom the trade secret is entrusted are associated by a relationship of trust as well as the duty of loyalty towards the trade secret holder and the obligation to avoid conflicts of interest, the obligation of secrecy with respect to the trade secret may be considered a fiduciary duty.

2. The obligation to keep a trade secret confidential should be evaluated in the broad sense as encompassing an obligation to abstain from making it public, disclosing or using the trade secret not only in that particular territory or market where the trade secret holder operates, but also in other territories as well as the secondary markets of goods or services related to

activities of the trade secret holder. In some cases, the obligation of secrecy with respect to the trade secret may be regarded as including the obligation to notify the trade secret holder of an observed infringement of the legal protection of the trade secret.

3. Institutes of the legal protection of trade secrets and the protection against unfair competition are independent, but do not conflict with each other. Due to a particularly wide scope of application of the institute of legal protection of trade secrets and the characteristics qualifying actions of unfair competition as such, the actions of unfair competition analysed in the thesis may be considered a special tort, and the legal provisions setting out protection against unfair competition may be regarded as special legal rules (Lat. *lex specialis*) with respect to the legal rules governing the legal protection of trade secrets. Nevertheless, it is possible to assess the (un)lawfulness of the same actions committed with the trade secret of another undertaking both in terms of legal rules establishing the legal protection of trade secrets and those stipulating the protection against unfair competition actions.
4. Not just any actions of unlawful disclosure, use, public disclosure or acquisition of a trade secret can be regarded as actions of unfair competition. The commercial conduct of unlawful use, disclosure, public disclosure or acquisition of another undertaking's trade secret without the consent of the lawful trade secret holder may be considered unfair competition actions where the manner of such conduct is inconsistent with fair competition, or where the consequences of such commercial conduct determine a violation of fair competition. To define the latter characteristics of unfair competition actions, the criteria qualifying the actions of unfair competition as such are set out in Article 15(1)(3) of the Law on Competition, i.e. committing of unlawful actions: (i) with the purpose of competing, where competition is understood both as actual actions of competing and the actions of preparing for or starting

of competition; (ii) seeking self-benefit or a benefit for another undertaking; or (iii) inflicting damage on the lawful trade secret holder where such damage is understood as pecuniary losses or undermining of the undertaking's abilities to compete.

5. The damage to be compensated to the person injured by the unfair competition actions analysed in the thesis may be determined based on different forms of redress the application of which may depend on the nature and consequences of the unlawful actions committed with respect to the trade secret:

5.1. the damage to be compensated to the injured person may be determined based on the net lost profit which is to be defined as a pecuniary benefit lost due to decrease in sales of goods or services and/or reduction of the price for the products or services;

5.2. the benefit received by the infringer from unlawful actions may be awarded to the injured person as the damage to be compensated where the benefit from unlawful actions is to be defined both as the net benefit actually received by the infringer from the sale of goods or services associated with the actions of unfair competition, and other benefit received by the person having committed unlawful actions with the trade secret, namely the savings of operating expenses, other costs, or the decrease of the infringer's pecuniary losses (operating loss);

5.3. in view of the fact that the benefit received by the infringer from the actions of unfair competition may exceed the pecuniary losses of the injured person, a possibility to recognise restitutionary damages in Lithuanian law as the form of indemnifiable damage caused by the actions of unfair competition discussed in the thesis should be considered;

5.4. where the unfair competition actions occur as unlawful use of the trade secret of another undertaking, the damage to be compensated may be determined based on the licence

fee (royalty) which would have been payable by the infringer for an authorisation to use the trade secret lawfully, although the practical applicability and validity of such form of redress is doubtful taking into account both the nature of a trade secret as non-public protected information granting a competitive advantage and the potential failure to meet the aims of civil liability application;

- 5.5. the damage caused by unfair competition actions may also be determined based on the costs incurred in creating and improvement of the trade secret where unlawful actions are manifested by public disclosure of the trade secret, or where the unlawful actions occur as the use, disclosure or acquisition of the trade secret having a potential commercial (economic) value, by also undermining or denying the possibilities of the lawful trade secret holder to benefit from the first mover advantage in the market;
 - 5.6. the costs related to mitigation of negative effects of the unlawful actions and/or determining of the damage as well as non-pecuniary damage should also be compensated to the person injured by the actions of unfair competition.
6. Having considered the points of view of the legal doctrine and case law as well as the legal regulation, it may be concluded that civil liability for the damage caused by unfair competition actions occurring as unlawful disclosure, use, public disclosure or acquisition of a trade secret may be applied not only to the undertaking which engaged in unfair competition, but to other persons as well. Civil liability for the damage caused by actions of unfair competition may also apply to: (i) the person (to the current or former employee of the trade secret holder, to the trade secret holder's counterparty or shareholder who were entrusted with the trade secret) having unlawfully disclosed the trade secret to the undertaking which engaged in unfair competition; and (ii) other persons having contributed to the

actions of unfair competition, or hiding behind the undertaking which engaged in unfair competition in order to avoid civil liability.

In view of the issues examined in the thesis, Article 16 (1) of the Law on Competition governing the potential legal remedies available to the person injured by unfair competition actions, the following might be suggested:

- (i) providing for a possibility to determine the damage sustained by the person injured by unfair competition occurring as unlawful use of the trade secret based on the licence fee (royalty) which would have been payable by the infringer for an authorisation to use the trade secret of another undertaking lawfully;
- (ii) setting forth the right to claim non-pecuniary damages for the person injured by unfair competition actions analysed in the thesis.

Supplementing the provisions of Article 16(1) of the Law on Competition as proposed above would make the legal regulation stated in Article 16(1) of the Law on Competition and Article 8 of the Law on Legal Protection of Trade Secrets uniform, ensuring a comprehensive defence of infringed pecuniary and non-pecuniary interests of the injured person.

9. LIST OF PUBLICATIONS OF THE AUTHOR

1. KONTRIMAS, V. Problems Regarding the Determination of Lost Profit Caused by Unlawful Use of a Trade Secret. *Teisė*, 2017, Vol. 103, p. 88-102;
2. KONTRIMAS, V. Problems Regarding the Awarding of Benefit Derived from Unlawful Use of a Trade Secret to the Injured Person. *Teisė*, 2017, Vol. 105, p. 119-134;

3. KONTRIMAS, V. Commercial Data Protection for an Information Technology Based Business Afforded by Prohibition of Unfair Competition. *5th International Conference of PhD Students and Young Researchers „How Deep is Your Law? Brexit. Technologies. Modern Conflicts“*, 2017, p. 169-177 [interactive. Accessed on 28 September 2019]. Available online at: <<http://lawphd.net/wp-content/uploads/2014/09/international-conference-of-phd-students-and-young-researchers-2017.pdf>>;
4. KONTRIMAS, V. The Influence of Digitalization to the Legal Protection of Trade Secrets. *6th International Conference of PhD Students and Young Researchers „Digitalization in Law“*, 2018, p. 79-84 [interactive. Accessed on 28 September 2019]. Available online at: <<http://lawphd.net/wp-content/uploads/2018/09/international-conference-of-phd-studentand-and-young-researchers-2018.pdf>>.

10.LIST OF PRESENTATIONS OF THE AUTHOR AT INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCES

1. The presentation *„Commercial Data Protection for an Information Technology Based Business Afforded by Prohibition of Unfair Competition“* at the International conference of PhD Students and Young Researchers *„How deep is Your Law? Brexit. Technologies. Modern Conflicts“* held at Vilnius University Faculty of Law, 2017;
2. The presentation *„The Influence of Digitalization to the Legal Protection of Trade Secrets“* at the International conference of PhD Students and Young Researchers *„Digitalization in Law“* held at Vilnius University Faculty of Law, 2018.

11. INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Education:

- 2009: graduated from Julius Janonis gymnasium (secondary education);
- 2009 - 2014: law studies at Vilnius University Faculty of Law (Master of Law degree);
- 2014 - 2019: PhD candidate at Vilnius University Faculty of Law;
- 2018: scientific research stay at Max Planck Institute of Innovations and Competition in Germany, Munchen.

Professional experience:

- 2012 - 2014: lawyer at law firm „Norkus and partners COBALT“;
- Since 2014: associate lawyer at law firm „Norkus and partners COBALT“.

Educational activities:

- In the autumn semester of 2015 conducted seminars of „Law of Obligations (I)“ at Vilnius University Faculty of Law;
- In the spring semester of 2016 conducted seminars of „Civil Procedure Law“ at Vilnius University Faculty of Law.

12. CIVILINĖ ATSAKOMYBĖ UŽ NESĄŽININGOS KONKURENCIJOS, PASIREIŠKIANČIOS NETEISĖTU KOMERCINĖS PASLAPTIES ATSKLEIDIMU, NAUDOJIMU, PAVIEŠINIMU AR GAVIMU, VEIKSMAIS PADARYTĄ ŽALĄ (REZIUMĖ LIETUVIŲ KALBA)

12.1. Temos aktualumas ir problematika

Rinkos ekonomikoje užtikrinama ūkio subjektų tarpusavio konkurencijos laisvė. Visgi tam tikrais atvejais ūkinę komercinę veiklą vykdantys subjektai, nenorėdami pralaimėti konkurencinės kovos arba siekdami į šią konkurencinę kovą įsitraukti, pasirenka tokius konkuravimo būdus ir priemones, kurie nėra suderinami su sąžininga verslo praktika ir (ar) gali iškreipti konkurenciją rinkoje. Be abejonės, tokių būdų ir priemonių pasirinkimas sąlygoja tam tikrus neigiamus padarinius, kuriuos gali patirti tiek konkrečioje rinkoje veikiantys ūkio subjektai, tiek kiti su ūkio subjektų dalyvavimu rinkoje susiję asmenys.

Dėl šių priežasčių teisiniu reglamentavimu yra draudžiami veiksmai, kurie nėra suderinami su sąžininga verslo praktika bei iškreipia konkurenciją rinkoje, t. y. draudžiama nesąžininga konkurencija. Apsauga nuo nesąžiningos konkurencijos užtikrinama tiek tarptautiniu, tiek nacionaliniu lygmeniu.

Analizuojant Lietuvos Respublikos teisės nuostatas, paminėtina, jog Lietuvos Respublikos Konstitucijos³⁹ 48 straipsnio 1 dalies nuostatomis garantuojama kiekvieno žmogaus laisvė pasirinkti darbą bei verslą, t. y. jog kiekvienas asmuo pats sprendžia, kokią veiklą pasirinkti. Tačiau atkreiptinas dėmesys į Lietuvos Respublikos Konstitucijos 46 straipsnio 4 dalyje įtvirtintą draudimą monopolizuoti gamybą ir rinką bei imperatyvą, jog turi būti saugoma sąžiningos konkurencijos laisvė. Ši konstitucinė norma reiškia ne ką

³⁹ Lietuvos Respublikos Konstitucija. *Valstybės žinios*, 1992, Nr. 33-1014.

kitą, kaip tik tai, jog nesąžiningos konkurencijos veiksmai nėra priimtini teisiniu požiūriu ir privalo būti draudžiami.

Konkurencijos įstatymo⁴⁰ 15 bei 16 straipsniuose įtvirtintas draudimas atlikti nesąžiningos konkurencijos veiksmus ir nustatyti galimi pažeistų teisių gynimo būdai. Apsaugos nuo nesąžiningos konkurencijos veiksmų reglamentavimas Lietuvos teisėje apsiriboja iš esmės vien šiais dviem Konkurencijos įstatymo straipsniais. Todėl esminė apsaugos nuo nesąžiningos konkurencijos ir iš šio instituto kylančių nesąžiningos konkurencijos veiksmų draudimų, dėl tokių neteisėtų veiksmų galinčių kilti pasekmių plėtojimo perspektyva yra palikta Lietuvos teismų praktikai ir, žinoma, teisės doktrinai.

Vieni iš nesąžiningos konkurencijos veiksmų, kurie draudžiami, yra Konkurencijos įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 3 punkte numatytas draudimas naudoti, perduoti, skelbti kito ūkio subjekto komercinę paslaptį be šio subjekto sutikimo, taip pat gauti tokią informaciją iš asmenų, neturinčių teisės šios informacijos

⁴⁰ Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymas (su pakeitimais ir papildymais). *Valstybės žinios*, 1999, Nr. 30-856.

perduoti, turint tikslą konkuruoti, siekiant naudos sau arba padarant žalą kitam ūkio subjektui⁴¹.

Tiesa, komercinių paslapčių teisinę apsaugą numato ne tik Konkurencijos įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 3 punkto teisės normos, tačiau ir KPTAI⁴², kuris buvo priimtas įgyvendinant komercinių paslapčių apsaugą Europos Sąjungos lygmeniu harmonizuojančią Direktyvą⁴³. Be to, CK⁴⁴ 1.116 straipsnio 1 ir 2 dalimis taip pat apibrėžiama, kokia informacija gali arba negali būti laikoma komercine paslaptimi.

Ūkinės komercinės veiklos tikslas – pelno siekimas, o šiam tikslui pasiekti ūkio subjektai dažnai atlieka finansines, laiko, organizacines ir kitokio pobūdžio investicijas, tikėdamiesi ateityje gauti atitinkamą šių investicijų sąlygotą grąžą. Todėl šios investicijos

⁴¹ Disertacinio tyrimo metu atlikus Lietuvos teismų praktikos analizę, pastebėtina, jog būtent šie nesąžiningos konkurencijos veiksmai, susiję su neteisėtu komercinės paslapties atskleidimu ir naudojimu, yra dažnai pasitaikantys praktikoje. Tokių neteisėtų veiksmų faktinė situacija neretai susideda iš to, kad esamas ar buvęs ūkio subjekto darbuotojas atskleidžia darbdavio komercinę paslaptį konkuruojančiam ūkio subjektui (darbuotojo įsteigtam juridiniam asmeniui arba naujam darbdaviui), o konkuruojantis ūkio subjektas šia komercine paslaptimi pasinaudoja savo veikloje. Dažniausiai yra atskleidžiama komercinę paslaptį sudaranti informacija apie kito ūkio subjekto klientus, kainodarą, produkcijos gamybą, paslaugų teikimą ar tiekėjus. Tokios informacijos atskleidimo ir pasinaudojimo ja konkuruojant pasekmė: ūkio subjektas, neteisėtai gavęs, pasinaudojęs komercine paslaptimi, iš komercinės paslapties savininko pervilioja jo klientą ar klientus. Dėl kliento (-ų) praradimo teisėtas komercinės paslapties turėtojas patiria atitinkamus praradimus, už kuriuos yra atsakingi ir privalo atlyginti neteisėtus veiksmus su komercine paslaptimi atlikę asmenys.

⁴² Lietuvos Respublikos komercinių paslapčių teisinės apsaugos įstatymas (su pakeitimais ir papildymais). *Teisės aktų registras*, 2018, Nr. 7477.

⁴³ 2016 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/943 „dėl neatskleistos praktinės patirties ir verslo informacijos (komercinių paslapčių) apsaugos nuo neteisėto jų gavimo, naudojimo ir atskleidimo“. Oficialus leidinys, 2016, Nr. L 157, p. 1-18.

⁴⁴ Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (su pakeitimais ir papildymais). *Valstybės žinios*, 2000, Nr. 74-2262.

ir jų dėka sukurtos komercinės paslaptys verslui turi ypatingą vertę, kas plačiai pripažįstama tiek teisės doktrinoje, tiek ir teismų praktikoje. Komercinės paslaptys yra vienas iš dažniausiai įmonių naudojamų intelektualinės kūrybos ir novatoriškos praktinės patirties apsaugos būdų⁴⁵. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje pripažįstama, jog komercinės paslaptys, kaip pramoninės nuosavybės objektas, yra svarbi konkuravimo rinkoje priemonė⁴⁶. Be to, kaip pabrėžiama teisės doktrinoje, komercinės paslaptys laikytinos nematerialiuoju komercinės paslapties turėtojo turtu⁴⁷.

Komercinių paslapčių teisinę apsaugą įtvirtinančiomis teisės normomis ir apsaugos nuo nesąžiningos konkurencijos institutu yra ginamos minėtos ūkio subjektų investicijos bei pagrįsti lūkesčiai dėl šių investicijų gauti tam tikrą naudą. Šie aspektai patvirtina vieno iš Konkurencijos įstatymo 16 straipsnio 1 dalyje numatyto nuo nesąžiningos konkurencijos veikslių nukentėjusio asmens gynybos būdo - žalos atlyginimo - svarbą tiek teisiniu, tiek ekonominiu atžvilgiu. Būtent šis gynybos būdas užtikrina galimybę grąžinti nuo nesąžiningos konkurencijos veikslių, pasireiškiančių neteisėtu komercinės paslapties atskleidimu, naudojimu, paviešinimu ir (ar) gavimu, nukentėjusį asmenį į tokią padėtį, kuri būtų buvusi, jei nebūtų atlikti nesąžiningos konkurencijos veiksmai. Šis gynybos būdas taip pat užtikrina, jog neteisėtus veiksmus su kito ūkio subjekto komercine paslaptimi atlikę asmenys atsakytų už atliktus pažeidimus bei nepasipelnę iš atliktų teisės pažeidimų.

⁴⁵ Direktyvos preambulės 3 konstatuojamoji dalis.

⁴⁶ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2014 m. spalio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-447/2014; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2015 m. liepos 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-421-695/2015; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus išplėstinė teisėjų kolegija. 2018 m. spalio 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-7-238-378/2018.

⁴⁷ HALLIGAN, R. M., et al. *Trade Secret Asset Management 2018*. Blumingtonas: Weyand Associates Inc., 2018, p. 2.

Iš pirmo žvilgsnio atrodytų, kad paminėto nesąžiningos konkurencijos veiksmais pažeistų teisių ir teisėtų interesų gynybos būdo taikymas, vadovaujantis CK XXII skyriuje numatytais civilinę atsakomybę reglamentuojančiomis nuostatomis, yra įprastas ir nesudėtingas. Vis dėlto, neteisėtų veiksmų (neteisėto komercinės paslapties atskleidimo, naudojimo, paviešinimo ar gavimo ir paminėtų nesąžiningos konkurencijos veiksmų) bei žalos atlyginimo prievolės teisinių santykių specifika lemia tai, kad, sprendžiant dėl galimybės taikyti aptariamą gynybos būdą, yra susiduriama su toliau nurodomais probleminiais aspektais ir sunkumais tiek dėl tinkamo neteisėtų veiksmų kvalifikavimo ir nustatymo, tiek ir dėl to, kaip turėtų būti nustatoma nukentėjusiam asmeniui atlygintina žala.

Kadangi paminėti nesąžiningos konkurencijos veiksmai yra susiję ne su bet kokio objekto ar informacijos, o su komercinės paslapties neteisėtu atskleidimu, naudojimu, paviešinimu ar gavimu, pirminės svarbos klausimu tampa tai, kokiai bei kokios apimties informacijai gali būti suteikiama komercinių paslapčių teisinė apsauga. Be to, svarbu ir tai, koks yra pareigos saugoti komercinę paslaptį teisinis pobūdis ir turinys, bei, ar šią pareigą galima laikyti fiduciarine pareiga. Mokslinės analizės taip pat reikalauja tai, kaip komercinių paslapčių apsaugai turėtų būti taikomas apsaugos nuo nesąžiningos konkurencijos veiksmų institutas bei ar Konkurencijos įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 3 punkte įtvirtintą nesąžiningos konkurencijos veiksmų draudimą galima laikyti pakankamai aiškiu siekiant užtikrinti tinkamą paminėtos teisės normos taikymą.

Be to, atsižvelgiant į šių dienų tendencijas, yra reikšminga įvertinti, ar skaitmenizacijos procesas daro įtaką komercinių paslapčių teisei apsaugai ir kaip ši įtaka gali pasireikšti.

Pagaliau, taikant civilinę atsakomybę už disertacijoje analizuojamais nesąžiningos konkurencijos veiksmais padarytą žalą, vienas sudėtingiausių probleminių aspektų yra nukentėjusiam asmeniui atlygintinos žalos dydis.

Remiant šią disertaciją analizuota teisės doktrina ir teismų praktika pagrindžia sekančius probleminius klausimus, lemiančius

nukentėjusiam asmeniui atlygintinos žalos nustatymo sudėtingumą. Analizuojamas deliktas yra susijęs su ūkio subjektų konkurencija konkrečioje rinkoje, rinkos dinamika, dėl ko dažnai nėra aišku, kokia turėtų būti atlygintinos žalos apimtis, kad nukentėjusio asmens padėtis būtų atstatyta į padėtį, kuri būtų nesant teisės pažeidimo. Todėl esminiais klausimais tampa tai, kokią žalą gali tekti atlyginti nuo nesąžiningos konkurencijos veiksnių nukentėjusiam asmeniui bei kaip šie nuostoliai gali ir turėtų būti nustatomi. Svarbu ir tai, ar Lietuvos teisėje nusistovėjusios žalos atlyginimo taisyklės atkuria nukentėjusio asmens padėtį į tokią, kuri būtų nesant pažeidimo. Reikšminga ir tai, ar nuo nesąžiningos konkurencijos veiksnių nukentėjęs asmuo turi teisę reikalauti atlyginti jo patirtą neturtinę žalą, nors Konkurencijos įstatyme tokios žalos atlyginimo galimybė *expressis verbis* nėra įtvirtinta.

Be to, neteisėtu komercinės paslapties atskleidimu, naudojimu, paviešinimu ar gavimu sukelta žala gali būti atlyginama keliomis formomis: reikalaujant priteisti nukentėjusio asmens negautą pelną, reikalaujant priteisti pažeidėjo iš nesąžiningos konkurencijos veiksnių gautą naudą. KPATAI 8 straipsnio 3 dalies nuostatomis taip pat įtvirtinta galimybė nukentėjusiam asmeniui iš neteisėtus veiksmus atlikusio asmens reikalauti atlyginimo, kuris turėjo būti sumokėtas, jeigu būtų teisėtai naudota komercinė paslaptis. Užsienio teisėje taip pat numatoma galimybė priteisti restitucinius nuostolius.

Egzistuojant paminėtų žalos atlyginimo formų įvairovei, kyla probleminių klausimų dėl to, koks yra šių skirtingų žalos atlyginimo formų tarpusavio santykis bei ar yra galima skirtingas žalos atlyginimo formas taikyti kartu. Taip pat svarbu, ar taikant atitinkamą žalos atlyginimo formą bus užtikrinta, kad nukentėjęs asmuo būtų grąžintas į tokią padėtį, kuri būtų nesant teisės pažeidimo. Pagaliau, ar, pagal Lietuvos teisę, būtų galima nukentėjusiam asmeniui atlygintiną žalą priteisti kaip restitucinius nuostolius.

Nurodyti probleminiai aspektai tiek dėl tinkamo neteisėtų veiksnių kvalifikavimo, tiek dėl atlygintinos žalos nustatymo sudėtingumo, skirtingų žalos atlyginimo formų taikymo galimybės,

restitucinių nuostolių priteisimo lemia tai, kad yra būtina detaliai analizuoti klausimus, susijusius su civilinės atsakomybės taikymu už nesąžiningos konkurencijos, pasireiškiančios neteisėtu komercinės paslapties atskleidimu, naudojimu, paviešinimu ar gavimu, veiksmus. Paminėtų probleminių klausimų detalai neatskleidžia nei CK, KPTAI, Konkurencijos įstatymo 15 ar 16 straipsniai, nei Direktyva ar komercinių paslapčių teisinę apsaugą, apsaugą nuo nesąžiningos konkurencijos nustatantys tarptautiniai teisės aktai.

Disertacijoje nagrinėjama tema ir aukščiau nurodyti probleminiai klausimai tampa vis aktualesni tiek ekonomine, tiek teisine prasme. Šis tyrimas yra aktualus ir svarbus užtikrinant tinkamą komercinių paslapčių teisinės apsaugos ir apsaugos nuo nesąžiningos konkurencijos institutų aiškinimą ir taikymą. Šį aktualumą, mažų mažiausiai, pagrindžia tai, kad:

- (i) komercinę vertę turintys duomenys, galintys sudaryti komercinę paslaptį, tampa vis svarbesniu turtu verslo subjektų ūkinėje komercinėje veikloje ir didėjančioje konkurencijoje, kurioje pasitaiko ir nesąžiningos ūkinės komercinės veiklos apraiškų. Tą patvirtina ir pastaruoju metu Lietuvoje vis didėjantis bylų, kuriose reiškiami reikalavimai dėl neteisėtu komercinės paslapties atskleidimu, naudojimu ir (ar) disertacijoje analizuojamais nesąžiningos konkurencijos veiksmis padarytos žalos atlyginimo, skaičius;
- (ii) ekonomikos procesai tampa vis labiau priklausomi nuo naujų, ganėtinai sudėtingų technologijų naudojimo, pagrįstų naujomis ir originaliomis idėjomis, technikomis ir procesais⁴⁸. Ekonomikos moksle pabrėžiama, jog ekonominė įtaka ir nauda

⁴⁸ ALIKHAN, S., MASHELKAR, R. *Intellectual Property and Competitive Strategies in the 21st Century*. Alphenas: Kluwer Law International BV, 2009, p. 3.

- priklauso nuo to, kas valdo atitinkamą informaciją bei kokio dydžio pelną gali duoti atitinkamos informacijos naudojimas⁴⁹;
- (iii) poreikis skatinti inovacijas, verslumą ir žiniomis pagrįstą ekonomiką lemia tai, jog komercinių paslapčių apsauga ir apsauga nuo nesąžiningos konkurencijos tampa vis aktualesnės. Tuo tarpu, kaip pripažįstama teisės moksle, be apsaugos mechanizmų, asmenys turėtų mažiau paskatinimo kurti inovacijas⁵⁰;
 - (iv) vis dažniau pabrėžiama komercinių paslapčių svarba ne tik jų turėtojams, tačiau ir pačioms valstybėms, jų ekonomikai⁵¹. Komercinių paslapčių teisinės apsaugos reglamentavimas tampa ne vien valstybių nacionalinio reglamentavimo klausimu;
 - (v) Europos Sąjungos lygmeniu atsirandantis harmonizuotas reglamentavimas dėl Direktyvoje įtvirtintų gairių komercinių paslapčių teisinės apsaugos klausimais taip pat pagrindžia šio tyrimo metu keltų klausimų aktualumą. Ypač atsižvelgiant į tai, jog pačioje Direktyvoje pabrėžiama, kad būtina numatyti adekvačią kompensaciją komercinės paslapties turėtojui už dėl neteisėtų veiksmų patirtą žalą⁵²;
 - (vi) pagaliau, šio tyrimo aktualumą pagrindžia ir pastaruoju metu Lietuvos Aukščiausiojo Teismo skiriamas vis didesnis dėmesys teismų praktikos dėl komercinių paslapčių teisinės apsaugos ir

⁴⁹ BUIGUES, P., *et al. Competitiveness and the Value of Intangible Assets*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2000, p. 47.

⁵⁰ KALLAY, D. *The Law and Economics of Antitrust and Intellectual Property: An Austrian Approach*. Čeltenham: Edward Elgar Publishing Inc., 2004, p. 60.

⁵¹ CLARKSON, W. *Trade Secrets: Theft Issues, Legal Protections and Industry Perspectives*. Niujorkas: Nova Science Publishers, 2015, p. 18, 20.

⁵² Direktyvos preambulės 30 konstatuojamoji dalis.

apsaugos nuo nesąžiningos konkurencijos veiksnių formavimui⁵³.

Atsižvelgiant į paminėtas aplinkybes ir vis didėjančią komercinių paslapčių, sąžiningos konkurencijos apsaugos svarbą, autoriaus nuomone, teisės mokslas neturėtų likti nuošalyje, komercinių paslapčių, sąžiningos konkurencijos apsaugos bei civilinės atsakomybės klausimus paliekant spręsti vien teismų praktikai. Juolab, kad tik išsami mokslinė paminėtų probleminių aspektų analizė gali ne tik pateikti atsakymus į šio tyrimo metu iškeltus klausimus, tačiau užtikrinti visapusišką jų įvertinimą, įskaitant ir lyginamuoju aspektu, kartu kvestionuojant tam tikras teismų praktikos pozicijas ar pasiūlant galimas alternatyvas.

12.2. Tyrimo objektas. Tyrimo tikslai ir uždaviniai

Šios disertacijos tyrimo objektu yra komercinę paslaptį sudarančios informacijos teisinė apsauga, nesąžiningos konkurencijos veiksnių, pasireiškiančių neteisėtu komercinės paslapties atskleidimu, naudojimu, paviėšinimu ar gavimu, draudimo, bei atlygintinos žalos nustatymo problematika. Autorius analizuoja komercinės paslapties apsaugos ir, atitinkamai, pareigos saugoti komercinę paslaptį teorijas, aiškinantis pareigos saugoti komercinę paslaptį pobūdį bei turinį. Taip pat aptariama, kokiai informacijai gali būti suteikiama komercinių paslapčių teisinė apsauga. Be to, vertinama, ar skaitmenizacijos procesas daro įtaką komercinių paslapčių teisei apsaugai.

Disertacijoje analizuojama, kaip turėtų būti taikomas apsaugos nuo nesąžiningos konkurencijos institutas, kokie yra šio instituto

⁵³ Lietuvos Aukščiausiajame Teisme buvo nagrinėtas toliau nurodomas civilinių bylų dėl neteisėtu komercinės paslapties atskleidimu, naudojimu ir (ar) nesąžiningos konkurencijos, pasinaudojant kito ūkio subjekto komercine paslaptimi, veiksmais padarytos žalos atlyginimo skaičius: (i) 2000-2005 m. 1 civilinė byla; (ii) 2006-2010 m. 2 civilinės bylos; (iii) 2011-2015 m. 11 civilinių bylų; (iv) 2016-2019 m. 13 civilinių bylų.

tikslai ir koks yra draudimo nesąžiningai konkuruoti turinys. Disertacijoje aptariamas komercinės paslapties teisinės apsaugos instituto ir apsaugos nuo nesąžiningos konkurencijos instituto santykis.

Tyrimo metu analizuojamos civilinės atsakomybės taikymo už nesąžiningos konkurencijos, pasireiškiančios neteisėtu komercinės paslapties atskleidimu, naudojimu, paviešinimu ar gavimu, veiksmais padarytą žalą sąlygos. Ypatingas dėmesys disertacijoje yra skiriamas neteisėtiems veiksams bei nukentėjusiam asmeniui atlygintinos žalos nustatymui, skirtingų žalos atlyginimo formų santykiui. Be to, įvertinama, kokiems subjektams gali būti taikoma civilinė atsakomybė už paminėtais nesąžiningos konkurencijos veiksmais padarytą žalą.

Pasirinkimą disertacijoje neapsiriboti vien civilinės atsakomybės už nesąžiningos konkurencijos veiksmais padarytą žalą taikymo analize, tačiau taip pat nagrinėti komercinių paslapčių teisinę apsaugą, pareigą saugoti komercines paslaptis bei analizuoti komercinių paslapčių teisinės apsaugos ir apsaugos nuo nesąžiningos konkurencijos institutų santykį lėmė keletas priežasčių. Pirma, disertacijoje analizuotas deliktas - nesąžiningos konkurencijos, pasireiškiančios neteisėtu komercinės paslapties atskleidimu, naudojimu, paviešinimu ar gavimu, veiksmai - yra susijęs su specifiniu objektu - komercine paslaptimi. Dėl šios priežasties reikalinga analizuoti klausimus dėl komercinių paslapčių teisinės apsaugos bei šio instituto santykio su nesąžiningos konkurencijos veiksmų draudimu. Antra, praktikoje dažnai civilinė atsakomybė už nesąžiningos konkurencijos veiksmais nukentėjusiam asmeniui padarytą žalą taikytina ne tik nesąžiningai konkuravusiam ūkio subjektui, tačiau ir asmeniui, pažeidusiam pareigą saugoti komercines paslaptis. Tai lėmė būtinybę analizuoti klausimus, susijusius su pareigos saugoti komercinę paslaptį pobūdžiu, kilme, turiniu bei galiojimu. Pagaliau, autoriaus įsitikinimu, klausimų, susijusių su komercinių paslapčių teisine apsauga bei pareiga saugoti komercinę paslaptį, analizė neabejotinai reikšminga teisingam civilinės atsakomybės pritaikomumui, nustatant neteisėtus veiksmus.

Pažymėtina, jog tyrimo objektas neapima baudžiamosios atsakomybės taikymo ar galimų kitų neigiamų padarinių darbo teisės prasme (darbo sutarties nutraukimo dėl nustatyto darbo pareigų pažeidimo), susijusių su neteisėtu komercinės paslapties atskleidimu, naudojimu, pavišiniu ar gavimu. Pasirinkimą koncentruotis į civilinės atsakomybės aspektus lėmė tai, kad nuo nesąžiningos konkurencijos veiksmų nukentėjęs asmuo, pirmiausia, yra suinteresuotas kompensuoti jo patirtus turtinius praradimus. Tuo tarpu baudžiamosios atsakomybės taikymas laikytinas *ultima ratio* priemone, labiau orientuota į neteisėtus veiksmus atlikusio asmens nubaudimą, taikant valstybės prievartos priemones. Kalbant apie neigiamus padarinius darbo teisės prasme, pasirinkimą atsiriboti nuo šių neigiamų padarinių analizės lėmė taip pat ir tai, kad dažniausiai darbuotojas komercinę paslaptį atskleidžia ir (ar) naudoja jau po darbo santykių su komercinės paslapties turėtoju (darbdaviu) pasibaigimo. Tiesa, tyrimo metu tam tikra apimtimi analizuojama darbuotojo pareiga saugoti komercinę paslaptį, jos teisinis pobūdis bei civilinės atsakomybės už šios pareigos pažeidimą taikymo aspektai.

Tyrimė taip pat neaptariami ir neanalizuojami kiti KPTAI 7 straipsnio 1 dalies 1 - 6 punktuose ir Konkurencijos įstatymo 16 straipsnio 1 dalies 1, 3 ir 4 punktuose numatyti komercinės paslapties turėtojo teisių gynimo būdai, kuriuos galima taikyti neteisėto komercinės paslapties atskleidimo, gavimo, naudojimo, pavišimo ir (ar) disertacijoje analizuojamų nesąžiningos konkurencijos veiksmų atvejais. Šių kitų galimų gynybos būdų analizė reikalautų kokybiškai atskiros teisinės analizės ir tyrimo, kuri nebūtų susijusi su civilinės atsakomybės taikymo problemomis.

Atsižvelgiant į nurodytą problematiką bei tyrimo objektą, disertacinio tyrimo tikslas - atskleisti, kokioms sąlygoms esant ir kokiai informacijai gali būti taikoma komercinės paslapties teisinė apsauga, bei pareigos saugoti komercinę paslaptį pobūdį, taip pat atskleisti nesąžiningos konkurencijos, pasireiškiančios neteisėtu komercinės paslapties atskleidimu, naudojimu, pavišiniu ar gavimu, draudimo turinį bei išanalizuoti civilinės atsakomybės už

paminėtus nesąžiningos konkurencijos veiksmus taikymo problematiką, apibrėžiant nukentėjusiam asmeniui atlygintą žalą, bei išanalizuojant skirtingų galimų žalos atlyginimo formų tarpusavio santykį.

Siekiant paminėto disertacinio tyrimo tikslo iškelti šie uždaviniai:

- (i) išanalizuoti komercinės paslapties teisinės apsaugos teorijas bei atskleisti komercinės paslapties teisinės apsaugos objektą, kartu įvertinant komercinės paslapties teisinės apsaugos išimtis;
- (ii) nustatyti pareigos saugoti komercinę paslaptį pobūdį, kilmę, turinį bei apibrėžti pareigos saugoti komercinę paslaptį galiojimą laiko, teritorijos ir rinkos atžvilgiu;
- (iii) įvertinti, ar skaitmenizacijos procesas daro įtaką komercinių paslapčių teisei apsaugai;
- (iv) įvertinti nesąžiningos konkurencijos, pasireiškiančios neteisėtu komercinės paslapties atskleidimu, naudojimu, paviešimu ar gavimu, draudimo turinį, šio draudimo taikymo tikslus bei tai, ar aiškiai šis draudimas yra įtvirtintas Konkurencijos įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 3 punkto teisės normomis;
- (v) išanalizuoti civilinės atsakomybės už analizuojamais nesąžiningos konkurencijos veiksmis padarytą žalą taikymo sąlygas;
- (vi) nustatyti, kokią žalą nukentėjusiam asmeniui gali tekti atlyginti, kartu įvertinant galimas skirtingas žalos atlyginimo formas tiek pagal Lietuvos, tiek pagal pasirinktų užsienio jurisdikcijų teisę;
- (vii) įvertinti skirtingų nesąžiningos konkurencijos veiksmis padarytos žalos atlyginimo formų tarpusavio santykį;
- (viii) įvertinti, kokie subjektai gali būti laikomi atsakingais už disertacijoje analizuojamais nesąžiningos konkurencijos veiksmis padarytą žalą.

12.3. Tyrimo naujumas, jo praktinė ir teorinė reikšmė

Komercinių paslapčių teisinės apsaugos ir apsaugos nuo nesąžiningos konkurencijos instituto klausimai nėra visiškai nauji Lietuvos teisėje. Tačiau civilinės atsakomybės už žalą, sukeltą nesąžiningos konkurencijos, pasireiškiančios neteisėtu komercinės paslapties atskleidimu, naudojimu, paviešinimu ar gavimu, veiksmais taikymo probleminiai aspektai ir klausimai Lietuvos teisės moksle, išskyrus disertacijos autoriaus publikacijas, lig šiol detaliam analizuoti nebuvo, kas patvirtina šio disertacinio tyrimo mokslinį naujumą.

Lietuvos teisės mokslo darbuose, susijusiuose su nesąžininga konkurencija, buvo nagrinėjami visiškai kiti aspektai. V. Mizaro publikacijoje⁵⁴ analizuojama, koks yra Baltijos šalių teisinis reglamentavimas dėl nesąžiningos konkurencijos veiksmų draudimo, bei monografijoje⁵⁵ vertinamas autorių teisės ir apsaugos nuo nesąžiningos konkurencijos institutų santykis. R. Birštono rengtoje monografijos dalyje apie apsaugą nuo nesąžiningos konkurencijos⁵⁶, koncentruojamasi į intelektinės nuosavybės teisės ir apsaugos nuo nesąžiningos konkurencijos santykį, apsaugos nuo nesąžiningos konkurencijos istoriją, teisinio reglamentavimo šaltinius, aptariant atskirus deliktus, tačiau detaliam neanalizuojant nesąžiningos konkurencijos veiksmų ir civilinės atsakomybės už nesąžiningos konkurencijos veiksmais padarytą žalą taikymo. M. Rimkevičiaus publikacijoje⁵⁷ yra nagrinėjami nesąžiningos konkurencijos vartotojų atžvilgiu teisiniai aspektai, neanalizuojant nesąžiningos konkurencijos

⁵⁴ MIZARAS, V. Unfair Competition Law in the Baltic States. Iš *Law Against Unfair Competition: Towards a New Paradigm in Europe?* Berlynas: Springer Verlag, 2007, p. 249-257.

⁵⁵ MIZARAS, V. *Autorių teisė (I tomas)*. Vilnius: Justitia, 2008.

⁵⁶ BIRŠTONAS, R., et al. *Intelektinės nuosavybės teisė*. Vilnius: VĮ „Registrų centras“, 2010, p. 780-815.

⁵⁷ RIMKEVIČIUS, M. Sąžiningos ir nesąžiningos komercinės veiklos samprata. *Teisė*, 2011, t. 81, p. 144-157.

verslas - verslas santykiuose bei nesąžiningos konkurencijos, pasireiškiančios neteisėtu komercinės paslapties atskleidimu, naudojimu, paviešinimu ar gavimu. M. Jakutavičiaus publikacijose⁵⁸ nagrinėjama nesąžiningos konkurencijos teisės raida, nesąžiningos konkurencijos koncepcijos bei nesąžiningos konkurencijos teisės nuostatų numatymas tarptautiniu lygmeniu. M. Jakutavičiaus daktaro disertacijoje⁵⁹ dėmesys skiriamas konkrečiau delikto (produktų imitavimo, o ne neteisėto komercinės paslapties atskleidimo, naudojimo, paviešinimo ar gavimo) analizei. J. Truskaitės-Paškevičienės daktaro disertacijoje⁶⁰ taip pat analizuotas kitas deliktas - komercinių žymenų naudojimas, nesąžiningai konkuruojant, neanalizuojant nesąžiningos konkurencijos veiksnių, susijusių su kito ūkio subjekto komercine paslaptimi, ir civilinės atsakomybės už tokius nesąžiningos konkurencijos veiksmus taikymo klausimų.

Tam tikrais aspektais komercinių paslapčių apsaugą analizavo šie Lietuvos teisės mokslininkai: R. Birštonas, K. Ambrazevičiūtė, K. Šimanskis, G. Surblytė-Namavičienė bei A. Matkevičius. G. Surblytės-Namavičienės daktaro disertacijoje⁶¹ nagrinėti klausimai dėl komercinės paslapties apibrėžimo tarptautinėje teisėje ir pasirinktų valstybių nacionaliniame reglamentavime, vėliau nagrinėjant pareigą

⁵⁸ JAKUTAVIČIUS, M. Nesąžiningos konkurencijos teisė: koncepcijų ir doktrinos įvairovė užsienio valstybėse. *Teisė*, 2008, t. 66(2), p. 44-58; JAKUTAVIČIUS, M. Tarptautinis nesąžiningos konkurencijos teisės vienodinimas. *Teisė*, 2008, t. 67, p. 76-90.

⁵⁹ JAKUTAVIČIUS, M. *Apsauga nuo nesąžiningos konkurencijos: produktų imitavimo atvejai*: daktaro disertacija. Socialiniai mokslai, teisė (01S). Vilnius: Vilniaus universitetas, 2008.

⁶⁰ TRUSKAITĖ-PAŠKEVIČIENĖ, J. *Komercinių žymenų teisinė apsaugos problemos*: daktaro disertacija. Socialiniai mokslai, teisė (01S). Vilnius: Vilniaus universitetas, 2009.

⁶¹ SURBLYTĖ-NAMAVIČIENĖ, G. *The Refusal to Disclose Trade Secrets as an Abuse of Market Dominance - Microsoft and Beyond*: daktaro disertacija. Miunchenas: Ludwig Maximilian universitetas, 2011.

atskleisti komercinę paslaptį, tačiau neanalizuojant nesąžiningos konkurencijos veikslių ir civilinės atsakomybės už nesąžiningos konkurencijos veiksmis padarytą žalą taikymo. G. Surblytės-Namavičienės publikacijose⁶² nagrinėtas skaitmeninės ekonomikos poveikis komercinių paslaptčių apsaugai, apgražos inžinerijos procesas kaip teisėtas komercinės paslapties įgijimo būdas bei tam tikri atsakomybės už neteisėtą komercinės paslapties įgijimą, atskleidimą ar naudojimą aspektai. R. Birštonas nagrinėjo klausimus, susijusius su komercinių paslaptčių apsauga tarptautiniuose teisės šaltiniuose, Direktyvos įgyvendinimu Lietuvos teisėje, tik trumpai pristatant Konkurencijos įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 3 punkte įtvirtintą nesąžiningos konkurencijos veikslų draudimą⁶³. R. Birštono bei K. Ambrazevičiūtės publikacijoje⁶⁴ analizuoti aspektai, susiję su darbuotojo pareigos saugoti komercines paslaptis, kitą konfidencialią informaciją ir darbuotojo laisvės pasirinkti darbą santykiu bei galimybe drausti darbuotojui naudoti jo darbo metu įgytus gebėjimus,

⁶² SURBLYTĖ-NAMAVIČIENĖ, G. Data Mobility at the Intersection of Data, Trade Secret Protection and the Mobility of Employees in the Digital Economy. Miunchenas: Max Planck Institute for Innovation and Competition Research Paper No. 16-03, 2016, p. 1-23 [interaktyvus. Žiūrėta 2018 m. gegužės 5 d.]. Prieiga per internetą: <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2752989>; SURBLYTĖ-NAMAVIČIENĖ, G. Enhancing TRIPS: Trade Secrets and Reverse Engineering. TRIPS plus 20: From Trade Rules to Market Principles. Berlynas: Springer-Verlag, 2016, p. 725-760 [interaktyvus. Žiūrėta 2018 m. gegužės 20 d.]. Prieiga per internetą: <https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-662-48107-3_24>; SURBLYTĖ-NAMAVIČIENĖ, G. Atsakomybė už neteisėtą komercinės paslapties įgijimą, atskleidimą ar jos naudojimą. *Justitia*, 2008, t. 3(69), p. 41-52.

⁶³ BIRŠTONAS, R. Komercinių paslaptčių direktyvos įgyvendinimas Lietuvos teisėje. *Teisė*, 2019, t. 110, p. 8-23.

⁶⁴ AMBRAZEVIČIŪTĖ, K., BIRŠTONAS, R. Darbuotojo pareiga saugoti komercines paslaptis ir kitą konfidencialią informaciją: grėsmė laisvei pasirinkti darbą? *Teisės problemos*, 2019, Nr. 2 (98), p. 58-96.

įgūdžius. R. Birštono bei K. Šimanskio publikacijoje⁶⁵ taip pat nagrinėti klausimai, susiję su komercinių paslapčių apsaugos ypatumais viešųjų pirkimų teisiniuose santykiuose. Tačiau paminėtose R. Birštono, K. Ambrazevičiūtės, K. Šimanskio, G. Surblytės-Namavičienės publikacijose nėra detalai analizuojama komercinių paslapčių apsauga, komercinės paslapties kriterijai, pareigos saugoti komercinę paslaptį turinys ar draudimas atlikti šioje disertacijoje analizuojamus nesąžiningos konkurencijos veiksmus bei civilinės atsakomybės už tokius nesąžiningos konkurencijos veiksmus taikymo klausimai.

A. Matkevičiaus, tyrusio komercinių paslapčių apsaugą, publikacijose⁶⁶ bei daktaro disertacijoje⁶⁷ koncentruojamasi į komercinių paslapčių apsaugos tarptautinį reglamentavimą, komercinės paslapties kriterijus, objektą bei sutartinius santykius dėl komercinių paslapčių saugojimo, pateikiamos išvalgos, kokių veiksmų bendrovės turėtų imtis saugant komercines paslaptis. A. Matkevičiaus publikacijos bei daktaro disertacija neapima nesąžiningos konkurencijos, pasireiškiančios neteisėtu komercinės paslapties atskleidimu, naudojimu, paviešinimu ar gavimu, veiksmų analizės⁶⁸ bei nėra analizuojami tokiais nesąžiningos konkurencijos veiksmis sukeltos žalos nustatymo, skirtingų žalos atlyginimo formų, jų

⁶⁵ BIRŠTONAS, R., ŠIMANSKIS, K. Komercinių paslapčių apsaugos ypatumai viešųjų pirkimų santykiuose. *Teisė*, 2019, t. 112, p. 21-45.

⁶⁶ MATKEVIČIUS, A. Bendrovės komercinės paslapties objektas. *Jurisprudencija*, 2007, t. 10(100), p. 84-91; MATKEVIČIUS, A. Civilinė atsakomybė bendrovės komercinių paslapčių apsaugos pažeidimų atvejais. *Jurisprudencija*, 2008, t. 5(107), p. 50-60.

⁶⁷ MATKEVIČIUS, A. *Bendrovės komercinių paslapčių apsauga*: daktaro disertacija. Socialiniai mokslai, teisė (01S). Vilnius: Mykolo Romerio Universitetas, 2008.

⁶⁸ A. Matkevičiaus daktaro disertacijoje tik nurodoma, kad komercinės paslaptys saugomos ir Konkurencijos įstatyme numatytu nesąžiningos konkurencijos draudimu, nepateikiant išsamios teisinės analizės nei dėl šio draudimo turinio, tikslo, nei dėl nesąžiningos konkurencijos veiksmis padarytos žalos atlyginimo, atlyginimos žalos nustatymo.

santykio probleminiai aspektai. Be to, A. Matkevičiaus publikacijos bei daktaro disertacija buvo rengta 2004-2008 metais, t. y. prieš daugiau nei dešimt metų, iš esmės dar nesant nei Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos dėl civilinės atsakomybės už nesąžiningos konkurencijos veiksmus taikymo, nei Direktyva harmonizuoto teisinio reglamentavimo dėl komercinių paslapčių teisinės apsaugos Europos Sąjungos lygmeniu bei, įgyvendinant šią Direktyvą, priimto Lietuvos ir kitų Europos Sąjungos valstybių narių nacionalinio teisinio reglamentavimo. Atsižvelgiant į tai, kas paminėta, A. Matkevičiaus publikacijose ir daktaro disertacijoje nagrinėjami klausimai nepaneigia šio disertacinio tyrimo naujumo ir jo teorinės, praktinės reikšmės.

Paminėtina, jog dalis disertacijoje analizuojamų klausimų atskirais aspektais nagrinėti kitų Europos valstybių bei JAV teisės mokslininkų darbuose. Iš užsienio teisės mokslo darbų, susijusių su nesąžininga konkurencija, paminėtini: (i) M. Hopperger ir M. Senftleben publikacija⁶⁹, kurioje analizuojama nesąžiningos konkurencijos teisės raida; (ii) M. Rotondi publikacija⁷⁰, kurioje analizuojami koncepciniai nesąžiningos konkurencijos aspektai bei trumpai apžvelgiami į nesąžiningos konkurencijos apibrėžtį patenkantys veiksmai, tuo tarpu dėl žalos atlyginimo tik fragmentiškai užsimenama apie tai, kad aptariamo delikto atveju yra sunku nustatyti

⁶⁹ HOPPERGER, M., SENTFLEBEN, M. Protection Against Unfair Competition at the International Level – The Paris Convention, the 1996 Model Provisions and the Current Work of the World Intellectual Property Organisation. Iš *Law Against Unfair Competition: Towards a New Paradigm in Europe?* Berlynas: Springer Verlag, 2007, p. 61-76.

⁷⁰ ROTONDI, M. Unfair Competition in Europe: Its Present Theory and Unfair Trade Practice. *The American Journal of Comparative Law*, 1958, t. 7(3), p. 327-349 [interaktyvus. Žiūrėta 2017 m. gruodžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<https://academic.oup.com/ajcl/article-abstract/7/3/327/2586873?redirectedFrom=fulltext>>.

žalos dydį; (iii) R. Polčak publikacija⁷¹, O. R. Mitchell publikacija⁷², R. Arnold publikacija⁷³, kuriose tik fragmentiškai užsimenama apie nesąžiningos konkurencijos veiksmis padarytą žalą, nepateikiant detalios atlygintinos žalos analizės; (iv) R. W. de Vrey monografija⁷⁴, kurioje daugiausiai koncentruojamasi į neteisėtų veiksmų analizę; (v) R. M. Hilty bei F. Henning-Bodewig darbai⁷⁵, kuriuose analizuojama ne tik nesąžininga konkurencija verslas - verslas santykiuose, tačiau didelė dalis dėmesio skiriama ir nesąžiningai konkurencijai vartotojų atžvilgiu; (vi) A. K. Sanders monografija⁷⁶, kurioje nagrinėjami tiek nesąžiningos konkurencijos veiksmi, tiek nesąžiningos konkurencijos veiksmis galimos padaryti žalos

⁷¹ POLČAK, R. Stone Roots, Digital Leaves: Czech Law against Unfair Competition in the Internet Era. *Review of Central and East European Law*, 2008, t. 33(2), p. 155-180 [interaktyvus. Žiūrėta 2017 m. gruodžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.ebscohost.com>>.

⁷² MITCHELL, O. R. Unfair Competition. *Harvard Law Review*, 1896, t. 10, p. 275-298 [interaktyvus. Žiūrėta 2017 m. gruodžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.jstor.org/stable/10.2307/1321586>>.

⁷³ ARNOLD, R. English Unfair Competition Law. *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 2013, t. 1, p. 63-78 [interaktyvus. Žiūrėta 2017 m. gruodžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<https://link.springer.com/article/10.1007/s40319-012-0010-5>>.

⁷⁴ VREY, R. W. *Towards a European Unfair Competition Law: A Clash Between Legal Families*. Leidenas: Martinus Nijhoff Publishers, 2006.

⁷⁵ HILTY, R. M. The Law Against Unfair Competition and Its Interfaces. Iš *Law Against Unfair Competition: Towards a New Paradigm in Europe?* Berlynas: Springer Verlag, 2007, p. 1-52; HENNING-BODEWIG, F. International Unfair Competition Law. Iš *Law Against Unfair Competition: Towards a New Paradigm in Europe?* Berlynas: Springer Verlag, 2007, p. 53-60; HENNING-BODEWIG, F. Secondary Unfair Competition Law. Iš *Law Against Unfair Competition: Towards a New Paradigm in Europe?* Berlynas: Springer Verlag, 2007, p. 111-125; HENNING-BODEWIG, F. *Unfair Competition Law: European Union and Member States*. Haga: Kluwer Law International, 2006.

⁷⁶ SANDERS, A. K. *Unfair Competition Law: The Protection of Intellectual and Industrial Creativity*. Oksfordas: Oxford University Press, 1997.

klausimai. Nesąžiningos konkurencijos veiksmus taip pat nagrinėjo ir kiti užsienio doktrinos atstovai, pavyzdžiui, C. R. McManis.

Taigi, nesąžiningos konkurencijos bei civilinės atsakomybės už nesąžiningos konkurencijos veiksmais padarytą žalą klausimai tam tikra apimtimi yra analizuoti užsienio doktrinoje. Tačiau Europos valstybių ir JAV teisės mokslininkų darbai nepaneigia disertacinio tyrimo naujumo. Viena vertus, užsienio teisės mokslininkų analizė neretai yra fragmentiška, dažniausiai koncentruojantis į komercinių paslapčių teisinės apsaugos objektus, komercinių paslapčių kriterijus ir (ar) į apsaugos nuo nesąžiningos konkurencijos institutą. Užsienio teisės doktrinoje atsiribojama nuo skaitmenizacijos įtakos komercinių paslapčių teisei apsaugai. Antra vertus, daugeliu atveju užsienio doktrinoje atitinkami klausimai buvo analizuoti dar nesant Europos Sąjungos lygmeniu Direktyva harmonizuoto teisinio reglamentavimo dėl komercinių paslapčių teisinės apsaugos bei nesant, įgyvendinant šią Direktyvą, priimtų Europos Sąjungos valstybių narių nacionalinio teisinio reglamentavimo. Trečia vertus, kaip minėta, disertacijos tema nėra plačiai ir išsamiai nagrinėta Lietuvos teisės moksle. Be to, užsienio teisės mokslininkų darbuose nebuvo analizuoti civilinės atsakomybės už nesąžiningos konkurencijos, pasireiškiančios neteisėtu komercinės paslapties atskleidimu, naudojimu, pavišiniu ar gavimu, veiksmus taikymo aspektai pagal Lietuvos teisės normas, Lietuvos teismų praktikos išaiškinimus. Disertacijos tyrimas pasižymi savita struktūra, nagrinėjant tiek pareigos saugoti komercinę paslaptį bei nesąžiningos konkurencijos veiksmų draudimo turinį, tiek ir civilinės atsakomybės už nesąžiningos konkurencijos veiksmus taikymo aspektus, koncentruojantis į neteisėtus veiksmus bei atlygintą žalą, jos nustatymą.

Nurodytos aplinkybės dėl tyrimo naujumo tiek Lietuvos, tiek užsienio aspektu, autoriaus nuomone, patvirtina šio tyrimo teorinę reikšmę. Šiuo tyrimu siekiama atsakyti į probleminius klausimus dėl civilinės atsakomybės už žalą, sukeltą nesąžiningos konkurencijos, pasireiškiančios neteisėtu komercinės paslapties atskleidimu, naudojimu, pavišiniu ar gavimu, veiksmais taikymo, kurie detaliam

nebuvo analizuoti nei Lietuvos, nei užsienio teisės mokslininkų. Be to, tyrimo analizė bei išvados gali būti reikšmingos sprendžiant teisinius ginčus dėl civilinės atsakomybės už disertacijoje analizuojamus nesąžiningos konkurencijos veiksmus taikymo, nukentėjusiam asmeniui atlygintinos žalos dydžio nustatymo. Būtent šiais aspektais, autoriaus nuomone, taip pat pasireiškia šio disertacinio tyrimo praktinė reikšmė.

Disertacijos tyrimo naujumą bei teorinę ir praktinę reikšmę taip pat patvirtina disertacijoje pateikiamos naujos išvalgos. Pavyzdžiui, disertacijoje pateikiamos išvalgos tiek dėl pareigos saugoti komercinę paslaptį fiduciarinio pobūdžio, skaitmenizacijos įtakos komercinių paslaptčių teisei apsaugai, tiek dėl disertacijoje analizuotų nesąžiningos konkurencijos veiksmų draudimo turinio.

Be to, tyrimo teorinę ir praktinę reikšmę, be abejonės, pagrindžia ir disertacijoje pateikta analizė dėl nuo nesąžiningos konkurencijos veiksmų nukentėjusiam asmeniui atlygintinos žalos, įskaitant neturtinės žalos, nustatymo probleminių klausimų bei galimybės atlygintiną žalą priteisti ne kaip kompensacinius, bet kaip restitucinius nuostolius.

12.4. Ginamieji teiginiai

Disertacijos ginamieji teiginiai yra šie:

- (i) Pareigos saugoti komercinę paslaptį turinys vertintinas plačiaja prasme, užtikrinant komercinės paslapties apsaugą ne tik toje rinkoje ir teritorijoje, kurioje veikia komercinės paslapties turėtojas. Pareiga saugoti komercinę paslaptį tam tikrais išimtiniais atvejais gali būti laikoma fiduciarine pareiga.
- (ii) Komercinės paslapties teisinė apsauga ir apsauga nuo nesąžiningos konkurencijos yra savarankiški teisiniai institutai, o tie patys su komercine paslaptimi atlikti veiksmai gali būti vertinami tiek kaip komercinės paslapties teisinės apsaugos pažeidimas, tiek kaip draudimo nesąžiningai konkuruoti pažeidimas.

- (iii) Ne bet kokie neteisėto komercinės paslapties atskleidimo, naudojimo, paviėšinio ar gavimo veiksmai gali bŭti vertinami kaip nesąžiningos konkurencijos veiksmai. Nesąžiningos konkurencijos veiksmais laikytinas komercinis elgesys neteisėtai naudojant, atskleidžiant, paviėšinant ar gaunant kito ūkio subjekto komercinę paslaptį be teisėto komercinės paslapties turėtojo sutikimo, kai egzistuoja bent vienas iš šių nesąžiningos konkurencijos veiksmus kvalifikuojančių požymių: paties komercinio elgesio nesuderinamumas su sąžininga konkurencija arba tokio komercinio elgesio sukeltų pasekmių sąlygotas sąžiningos konkurencijos pažeidimas.
- (iv) Nuo nesąžiningos konkurencijos, pasireiškiančios neteisėtu komercinės paslapties atskleidimu, naudojimu, paviėšiniu ar gavimu, veiksmų nukentėjusiam asmeniui atlygintinos žalos nustatymas pasižymi tam tikra specifika, lemiančia skirtingų žalos atlyginimo formų taikymo galimybę, atsižvelgiant į su komercine paslaptimi atliktų neteisėtų veiksmų pobūdį bei neteisėtais veiksmais sukeltas pasekmes. Nukentėjusiam asmeniui atlygintina žala gali bŭti nustatoma ne tik pagal jo negautą pelną, pažeidėjo gautą naudą, tačiau ir pagal pažeidėjo turėtą mokėti licencinį atlyginimą ar kitus nukentėjusio asmens patirtus turtinio arba neturtinio pobūdžio praradimus.
- (v) Civilinė atsakomybė už nesąžiningos konkurencijos, pasireiškiančios neteisėtu komercinės paslapties atskleidimu, naudojimu, paviėšiniu ar gavimu, veiksmais padarytą žalą gali bŭti taikoma ne tik nesąžiningai konkuravusiam ūkio subjektui, tačiau ir kitiems asmenims, su komercine paslaptimi atlikusiems neteisėtus veiksmus arba prisidėjusiems prie draudimo nesąžiningai konkuruoti pažeidimo.

12.5. Tyrimo metodai

Atliekant tyrimą buvo taikomi ir naudoti keli teisės moksle pripažįstami tyrimo metodai. Pagrindiniai tyrimo metu naudoti

metodai: teleologinis, lingvistinis, lyginamasis, loginis-analitinis ir sisteminės analizės metodai.

Teleologinis bei lingvistinis metodai naudojami atskleidžiant komercinių paslapčių teisinės apsaugos bei apsaugos nuo nesąžiningos konkurencijos institutų tikslus, jų reikšmę. Lingvistinio metodo, taikant jį kartu su kitais tyrimo metodais, svarba taip pat pasireiškė disertacijoje analizuojant komercinės paslapties teisinės apsaugos objektą bei nesąžiningos konkurencijos veiksmų draudimą, šį draudimą apibrėžiančių kriterijų turinį.

Lyginamasis metodas tyrime buvo naudojamas daugelyje disertacinio tyrimo dalių, vertinant bei gretinant tarptautinių šaltinių, Europos Sąjungos, disertacijoje nagrinėtų užsienio jurisdikcijų bei Lietuvos teisinį reglamentavimą, įtvirtinantį komercinių paslapčių teisinę apsaugą ir (ar) apsaugą nuo nesąžiningos konkurencijos. Šio metodo svarba pasireiškė atskleidžiant disertacijoje nurodomus užsienio jurisdikcijų bei Lietuvos teisinio reglamentavimo skirtumus bei panašumus. Tikslu visapusiškai atskleisti tyrimo objektą bei įgyvendinti išsikeltus tyrimo tikslus bei uždavinius, lyginamasis tyrimo metodas taip pat buvo reikšmingas analizuojant civilinės atsakomybės už disertacijoje nagrinėjama nesąžiningos konkurencijos veiksmais padarytą žalą taikymo klausimus.

Loginio-analitinio tyrimo metodo pagalba atlikta išsami teisinio reglamentavimo, mokslinės literatūros bei Lietuvos ir užsienio teismų praktikos analizė, atrenkant pagrindinius ir tyrimo objektui svarbiausius šaltinius. Šis tyrimo metodas naudotas daugelyje disertacijos dalių tiek vertinant atskirus tyrimui aktualius klausimus, tiek darant tyrimui reikšmingus apibendrinimus.

Sisteminės analizės metodo, jį taikant su kitais tyrimo metodais, pagalba buvo vertinamas pareigos saugoti komercinę paslaptį pobūdis, turinys, apimtis bei teisinė prigimtis. Sisteminės analizės metodas buvo itin reikšmingas nagrinėjant komercinių paslapčių teisinės apsaugos instituto bei apsaugos nuo disertacijoje analizuotų nesąžiningos konkurencijos veiksmų instituto santykį. Šis metodas taip pat buvo itin svarbus bei plačiai naudotas vertinant skirtingų žalos,

sukeltos nesąžiningos konkurencijos veiksmais, atlyginimo formų tarpusavio santykį.

12.6. Tyrimo šaltiniai

Disertacijoje buvo naudotos keletas grupių šaltinių: norminiai šaltiniai, specialioji literatūra, teismų praktika bei kiti šaltiniai.

Norminiai šaltiniai. Disertacijoje vertinamas Lietuvos teisės aktuose įtvirtintas reglamentavimas dėl komercinių paslapčių apsaugos, nesąžiningos konkurencijos draudimo bei žalos atlyginimo: KPTAI, Konkurencijos įstatymas, CK ir kiti teisės aktai (įskaitant Direktyvą), reikšmingi disertaciniam tyrimui. Disertacijoje taip pat remiamasi kitų Europos valstybių, JAV ir Kanados teisiniu reglamentavimu, didesnę dėmesį skiriant šioms jurisdikcijoms: Vokietijai, Jungtinei Karalystei ir JAV.

Specialioji literatūra. Tyrimo metu analizuota, naudota literatūra, kurioje koncentruojamasi bei analizuojama komercinių paslapčių teisinė apsauga. Šiai specialiosios literatūros grupei priskirtini autorių R. Birštono, G. Surblytės-Namavičienės, R. E. Schechter, D. Bainbridge, R. M. Halligan, M. F. Jager bei M. Kolasa darbai. Kita naudotos specialiosios literatūros grupė yra darbai, kuriuose analizuojama apsauga nuo nesąžiningos konkurencijos. Į šią kategoriją laikytini patenkantys Lietuvos autorių V. Mizaro, M. Jakutavičiaus, J. Truskaitės-Paškevičienės, A. Matkevičiaus ir užsienio autorių F. Henning-Bodewig, A. K. Sanders, F. Dessemontet, C. R. McManis, R. W. de Vrey bei D. J. Friedman darbai. Pagaliau, disertacinio tyrimo metu naudota literatūra yra darbai, kuriuose analizuojami civilinės atsakomybės, atlygintinos žalos, jos nustatymo klausimai. Šiai specialiosios literatūros grupei priskirtini D. Slottje, J. Edelman, N. B. Gutta, P. Goulding, V. Milutinovič autorių ir kiti Lietuvos bei užsienio autorių darbai. Siekiant visapusiškai atskleisti disertacijos tyrimo objektą, disertacijoje remiamasi Lietuvos ir užsienio autorių darbais, susijusiais su kitais teisės institutais, teisės šakomis.

Teismų praktika. Disertacijoje daugiausiai remiamasi Lietuvos teismų praktika dėl civilinės atsakomybės už neteisėtą komercinės paslapties atskleidimą, naudojimą ir (ar) nesąžiningos konkurencijos, pasireiškiančios neteisėtu komercinės paslapties atskleidimu, naudojimu ar gavimu, veiksmus taikymo. Taip pat analizuojami ir užsienio teismų praktikoje pateikiami išaiškinimai ar vertinimai dėl komercinių paslapčių teisinės apsaugos, sąžiningos konkurencijos apsaugos ir šią apsaugą pažeidžiančiais neteisėtais veiksmais padarytos žalos atlyginimo. Disertacijoje taip pat cituojama Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencija, kurioje pateikiami disertacijos tyrimui aktualūs išaiškinimai.

12.7. Disertacijos struktūra

Disertaciją sudaro įvadas, penkios pagrindinės dalys, kurios, atsižvelgiant į nagrinėjamus aspektus, yra suskirstytos į smulkesnes dalis, bei išvados ir pasiūlymai.

Pirmojoje disertacijos dalyje „Komercinių paslapčių teisinė apsauga“ yra analizuojami komercinės paslapties kriterijai, komercinės paslapties teisinės apsaugos teorijos, komercinės paslapties teisinės apsaugos objektas bei komercinę paslaptį sudarančios informacijos naujumo, unikalumo aspektai. Šioje dalyje taip pat vertinami komercinės paslapties ir konfidencialios informacijos, darbuotojų gebėjimų bei patirties atribojimo klausimai. Pirmojoje disertacijos dalyje taip pat aptariamos komercinės paslapties teisinės apsaugos išimtys ir piktnaudžiavimo komercinių paslapčių teisine apsauga atvejai. Be to, apibrėžiama, kokiam asmeniui gali būti suteikiama teisė į komercinės paslapties teisinę apsaugą. Šioje disertacijos dalyje taip pat vertinama, ar skaitmenizacijos procesas daro įtaką komercinių paslapčių teisei apsaugai.

Antrojoje disertacijos dalyje „Pareiga saugoti komercinę paslaptį“ atskleidžiamas pareigos saugoti komercinę paslaptį teisinis pobūdis, kilmė ir turinys. Šioje dalyje taip pat nagrinėjami pareigos

saugoti komercinę paslaptį galiojimo laike bei apimties teritorijos ir rinkos atžvilgiu klausimai.

Trečioji disertacijos dalis „Apsauga nuo nesąžiningos konkurencijos, pasireiškiančios neteisėtu komercinės paslapties atskleidimu, naudojimu, pavišiniu ar gavimu“ yra skirta atskleisti apsaugos nuo nesąžiningos konkurencijos instituto tikslus. Šioje dalyje aptariamas apsaugos nuo nesąžiningos konkurencijos užtikrinimas tarptautinės teisės bei nacionalinės teisės šaltiniuose. Trečiojoje disertacijos dalyje taip pat atskleidžiamas draudimo nesąžiningai konkuruoti, neteisėtai atskleidžiant, naudojant, pavišinant ar gaunant komercinę paslaptį, turinys, įskaitant konkurencinio santykio tarp nukentėjusio asmens ir nesąžiningai konkuravusio ūkio subjekto vertinimą. Taip pat pateikiama komercinės paslapties teisinės apsaugos instituto ir apsaugos nuo nesąžiningos konkurencijos instituto santykio analizė.

Ketvirtoji disertacijos dalis „Civilinės atsakomybės už nesąžiningos konkurencijos, pasireiškiančios neteisėtu komercinės paslapties atskleidimu, naudojimu, pavišiniu ar gavimu, veiksmus sąlygos“ yra skirta civilinės atsakomybės už paminėtais nesąžiningos konkurencijos veiksmais padarytą žalą taikymo probleminių klausimų pristatymui bei analizei. Ypatingas dėmesys skiriamas neteisėtiems veiksams bei žalai, jos nustatymui pagal skirtingas žalos atlyginimo formas, šių formų tarpusavio santykiui.

Penktojoje disertacijos dalyje „Civilinės atsakomybės taikymo subjektai“ analizuojama, kokie asmenys gali būti laikomi atsakingais už disertacijoje analizuojamais nesąžiningos konkurencijos veiksmais nukentėjusiam asmeniui padarytą žalą.

Disertacijos pabaigoje pateikiamos išvados, apibendrinančios pagrindinėse disertacijos dalyse atliktą tyrimą, atsižvelgiant į šio tyrimo metu išsikeltus tikslus ir uždavinius. Išvadų dalyje taip pat pateikiami siūlymai įstatymų leidėjui dėl teisinio reglamentavimo tikslinimo.

12.8. Išvados ir pasiūlymai

1. Įvertinus teisinį reglamentavimą, teismų praktikos ir doktrinos pozicijas, matyti, jog asmenų, kuriems komercinės paslapties turėtojas patiki komercinę paslaptį, pareiga saugoti komercinę paslaptį sudarančią informaciją, visų pirmiausia, kyla iš įstatymo, kai tokia pareiga *expressis verbis* įtvirtinta teisės aktais ar kai, remiantis *bonus pater familias* kriterijumi, tokią pareigą gali lemti pačios asmeniui patikimos informacijos pobūdis. Svarbu tik tai, kad patikint komercinę paslaptį sudarančią informaciją asmeniui būtų identifikuota arba tokiam asmeniui, pagal egzistuojančias aplinkybes, turėtų būti akivaizdu, kad patikima informacija sudaro komercinę paslaptį. Asmens pareigą saugoti komercinę paslaptį taip pat gali nustatyti asmens ir komercinės paslapties turėtojo susitarimas, tokiu atveju šią pareigą, be kita ko, paverčiant ir sutartiniu įsipareigojimu.
Kai komercinės paslapties turėtoją ir asmenį, kuriam patikima komercinė paslaptis, sieja pasitikėjimo santykiai bei saisto lojalumo komercinės paslapties turėtojui, interesų konflikto vengimo pareiga, pareigą saugoti komercinę paslaptį galima laikyti fiduciarine pareiga.
2. Pareiga saugoti komercinę paslaptį vertintina plačiąja prasme, kaip apimanti pareigą nepaviešinti, neatskleisti ir nenaudoti komercinės paslapties ne tik toje teritorijoje ar rinkoje, kurioje veikia komercinės paslapties turėtojas, tačiau ir kitose teritorijose bei su komercinės paslapties turėtojo veikla susijusiose, antrinėse prekių ar paslaugų rinkose. Tam tikrais atvejais pareiga saugoti komercinę paslaptį gali būti vertinama kaip apimanti ir pareigą informuoti komercinės paslapties turėtoją apie pastebėtą pažeidimą, susijusį su komercinės paslapties teisine apsauga.
3. Komercinių paslapčių teisinės apsaugos ir apsaugos nuo nesąžiningos konkurencijos institutai yra savarankiški, ne

prieštaraujantys vienas kitam. Dėl itin plačios komercinių paslapčių teisinės apsaugos instituto taikymo apimties bei nesąžiningos konkurencijos veiksmus kvalifikuojančių požymių disertacijoje analizuotus nesąžiningos konkurencijos veiksmus galima laikyti specialiu deliktu, o apsaugą nuo nesąžiningos konkurencijos veiksmų įtvirtinančias teisės normas specialiosiomis teisės normomis (lot. *lex specialis*) teisės normų, reglamentuojančių komercinių paslapčių teisinę apsaugą, atžvilgiu. Nepaisant to, yra galimas tų pačių su kito ūkio subjekto komercine paslaptimi atliktų veiksmų (ne)teisėtumo vertinimas tiek pagal komercinių paslapčių teisinę apsaugą, tiek pagal apsaugą nuo nesąžiningos konkurencijos veiksmų įtvirtinančias teisės normas.

4. Ne bet kokie neteisėto komercinės paslapties atskleidimo, naudojimo, paviešinimo ar gavimo veiksmai gali būti vertinami kaip nesąžiningos konkurencijos veiksmai. Nesąžiningos konkurencijos veiksmais laikytinas komercinis elgesys neteisėtai naudojant, atskleidžiant, paviešinant ar gaunant kito ūkio subjekto komercinę paslaptį be teisėto komercinės paslapties turėtojo sutikimo, kai tokie veiksmai yra atliekami būdu, nesuderinamu su sąžininga konkurencija, arba kai tokio komercinio elgesio sukeltamos pasekmės lemia sąžiningos konkurencijos pažeidimą. Siekiant apibrėžti pastaruosius nesąžiningos konkurencijos veiksmų požymius, Konkurencijos įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 3 punkte įtvirtinti nesąžiningos konkurencijos veiksmus kvalifikuojantys kriterijai - neteisėtų veiksmų atlikimas: (i) turint tikslą konkuruoti, jį suprantant tiek kaip realius konkuravimo veiksmus, tiek kaip pasirengimo ar pradėjimo konkuruoti veiksmus; (ii) siekiant naudoti sau arba kitam ūkio subjektui; arba (iii) padarant žalą teisėtam komercinės paslapties turėtojui, tokią galimą padaryti žalą suprantant kaip turtinius praradimus ar kaip pakenkimą ūkio subjekto galimybėms konkuruoti.

5. Nuo disertacijoje analizuotų nesąžiningos konkurencijos veiksmų nukentėjusiam asmeniui atlygintina žala gali būti nustatoma taikant skirtingas žalos atlyginimo formas, kurių taikymas gali priklausyti nuo su komercine paslaptimi atliktų neteisėtų veiksmų pobūdžio bei sukeltų pasekmių:
 - 5.1. nukentėjusiam asmeniui atlygintina žala gali būti nustatoma pagal jo negautą grynąjį pelną, kuris aiškintinas kaip prarasta turtinė nauda dėl sumažėjusių prekių ar paslaugų pardavimų ir (ar) dėl produkcijos, paslaugų kainos sumažinimo;
 - 5.2. kaip nukentėjusiam asmeniui atlygintina žala galima priteisti pažeidėjo iš neteisėtų veiksmų gautą naudą, kuri apibrėžtina tiek kaip pažeidėjo faktiškai gauta grynoji nauda iš prekių ar paslaugų pardavimo, susijusio su nesąžiningos konkurencijos veiksmis, tiek kaip nesąžiningos konkurencijos veiksmus atlikusio asmens gauta kitokio pobūdžio nauda - pažeidėjo sutaupytos veiklos, kitos išlaidos arba pažeidėjo turtinių praradimų (veiklos nuostolio) sumažėjimas;
 - 5.3. atsižvelgiant į tai, kad pažeidėjo iš nesąžiningos konkurencijos veiksmų gauta nauda gali būti didesnė nei nukentėjusio asmens patirti turtiniai praradimai, svarstyтина galimybė Lietuvos teisėje pripažinti restitucinius nuostolius, kaip disertacijoje analizuotais nesąžiningos konkurencijos veiksmis padarytos žalos atlyginimo formą;
 - 5.4. nesąžiningos konkurencijos veiksmams pasireiškus neteisėtu kito ūkio subjekto komercinės paslapties naudojimu, atlygintina žala gali būti nustatoma pagal pažeidėjo turėtą mokėti licencinį atlyginimą už leidimą teisėtai naudotis komercine paslaptimi, nors abejotina šios žalos atlyginimo formos praktine pritaikymo galimybe ir pagrįstumu tiek dėl komercinės paslapties, kaip konkurencinį pranašumą suteikiančios neviešos,

- saugotinos informacijos, pobūdžio, tiek dėl galimo civilinės atsakomybės taikymo tikslų neįgyvendinimo;
- 5.5. nesąžiningos konkurencijos veiksmais padaryta žala taip pat gali būti nustatoma pagal komercinės paslapties sukūrimo, tobulinimo išlaidas, kai neteisėti veiksmai pasireiškia komercinės paslapties paviešinimu arba kai neteisėti veiksmai pasireiškia potencialią komercinę (ekonominę) vertę turinčios komercinės paslapties naudojimu, atskleidimu ar gavimu, taip pakenkiant arba paneigiant teisėto komercinės paslapties turėtojo galimybes pasinaudoti pirmojo subjekto rinkoje pranašumu (angl. *first mover advantage*);
 - 5.6. nuo nesąžiningos konkurencijos veikslių nukentėjusiam asmeniui taip pat turėtų būti atlyginamos išlaidos, susijusios su neteisėtų veikslių neigiamos įtakos sumažinimu ir (ar) su neteisėtų veikslių, žalos nustatymu, bei patirta neturtinė žala.
6. Įvertinus teisės doktrinos ir teismų praktikos pozicijas bei teisinį reglamentavimą, matyti, kad civilinė atsakomybė už nesąžiningos konkurencijos, pasireiškiančios neteisėtu komercinės paslapties atskleidimu, naudojimu, paviešinimu ar gavimu, veiksmais padarytą žalą, gali būti taikoma ne tik nesąžiningai konkuravusiam ūkio subjektui, tačiau ir kitiems asmenims. Civilinė atsakomybė už nesąžiningos konkurencijos veiksmais padarytą žalą taip pat gali būti taikoma: (i) asmeniui, kuris neteisėtai atskleidė komercinę paslaptį nesąžiningai konkuravusiam ūkio subjektui (komercinės paslapties turėtojo esamam ar buvusiam darbuotojui, komercinės paslapties turėtojo kontrahentui ar akcininkui, kuriems buvo patikėta komercinė paslaptis); bei (ii) kitiems asmenims, prisidėjusiems prie nesąžiningos konkurencijos veikslių arba prisidengusiems nesąžiningai konkuravusiu ūkio subjektu, siekiant išvengti civilinės atsakomybės.

Atsižvelgiant į disertacijoje nagrinėtus klausimus, Konkurencijos įstatymo 16 straipsnio 1 dalyje, reglamentuojančioje nuo nesąžiningos konkurencijos veiksmų nukentėjusio asmens galimus teisinės gynybos būdus, siūlytina:

- (i) įtvirtinti galimybę nuo nesąžiningos konkurencijos, pasireiškiančios neteisėtu komercinės paslapties naudojimu, nukentėjusio asmens patirtą žalą nustatyti pagal pažeidėjo turėtą mokėti licencinį atlyginimą už leidimą teisėtai naudoti kito ūkio subjekto komercinę paslaptį;
- (ii) įtvirtinti teisę nuo disertacijoje analizuotų nesąžiningos konkurencijos veiksmų nukentėjusiam asmeniui reikalauti neturtinės žalos atlyginimo.

Tokiu būdu papildant Konkurencijos įstatymo 16 straipsnio 1 dalies nuostatas būtų suvienodintas Konkurencijos įstatymo 16 straipsnio 1 dalies ir KPTAI 8 straipsnio reglamentavimas, užtikrinant visapusišką nukentėjusio asmens pažeistų turtinių ir neturtinių interesų gynybą.

13. AUTORIAUS MOKSLINIŲ PUBLIKACIJŲ SĄRAŠAS

1. KONTRIMAS, V. Negauto pelno nustatymo problemos neteisėtai pasinaudojus komercine paslaptimi. *Teisė*, 2017, Nr. 103, p. 88-102;
2. KONTRIMAS, V. Iš neteisėto pasinaudojimo komercine paslaptimi gautos naudos priteisimo nukentėjusiajam asmeniui problemos. *Teisė*, 2017, Nr. 105, p. 119-134;
3. KONTRIMAS, V. Commercial Data Protection for an Information Technology Based Business Afforded by Prohibition of Unfair Competition. *5th International Conference of PhD Students and Young Researchers „How Deep is Your Law? Brexit. Technologies. Modern Conflicts“*, 2017, p. 169-177 [interaktyvus. Žiūrėta 2019 m. rugsėjo 28 d.]. Prieiga per internetą: <<http://lawphd.net/wp-content/uploads/2014/09/international-conference-of-phd-students-and-young-researchers-2017.pdf>>;
4. KONTRIMAS, V. The Influence of Digitalization to the Legal Protection of Trade Secrets. *6th International Conference of PhD Students and Young Researchers „Digitalization in Law“*, 2018, p. 79-84 [interaktyvus. Žiūrėta 2019 m. rugsėjo 28 d.]. Prieiga per internetą: <<http://lawphd.net/wp-content/uploads/2018/09/international-conference-of-phd-studentand-and-young-researchers-2018.pdf>>.

14. AUTORIAUS PRANEŠIMAI, PRISTATYTI TARPTAUTINĖSE MOKSLINĖSE KONFERENCIJOSE

1. 2017 m. Tarptautinio teisės doktorantūros studijų tinklo Vilniaus universiteto Teisės fakultete organizuotoje tarptautinėje konferencijoje „*How deep is Your Law? Brexit. Technologies. Modern Conflicts*“ pristatytas pranešimas anglų kalba „*Commercial Data Protection for an Information*

Technology Based Business Afforded by Prohibition of Unfair Competition“;

2. 2018 m. Tarptautinio teisės doktorantūros studijų tinklo Vilniaus universiteto Teisės fakultete organizuotoje tarptautinėje konferencijoje „*Digitalization in Law*“ pristatytas pranešimas anglų kalba „*The Influence of Digitalization to the Legal Protection of Trade Secrets*“.

15. INFORMACIJA APIE AUTORIŲ

Išsilavinimas:

- 2009 m. įgytas vidurinis išsilavinimas Juliaus Janonio gimnazijoje;
- 2009 m. - 2014 m. teisės studijos Vilniaus universiteto Teisės fakultete (įgytas teisės magistro laipsnis);
- 2014 m. - 2019 m. doktorantūros studijos Vilniaus universiteto Teisės fakultete;
- 2018 m. mokslinio pobūdžio stažuotė Max Planck Inovacijų ir konkurencijos institute Vokietijoje, Miunchene.

Profesinė patirtis:

- nuo 2012 m. iki 2014 m. teisininkas advokatų kontoroje „Norkus ir partneriai COBALT“;
- nuo 2014 m. iki dabar asocijuotas teisininkas advokatų kontoroje „Norkus ir partneriai COBALT“.

Pedagoginė veikla:

- 2015 m. rudens semestre vesti studijų dalyko „Prievolių teisė (I)“ seminarai Vilniaus universiteto Teisės fakultete;
- 2016 m. pavasario semestre vesti studijų dalyko „Civilinio proceso teisė“ seminarai Vilniaus universiteto Teisės fakultete.

NOTES

NOTES

Vilnius University Press
9 Saulėtekio Ave., Building III, LT-10222 Vilnius
Email: info@leidykla.vu.lt, www.leidykla.vu.lt
Print run copies 40